18

D. ADRIANI STEGERI,

CONSIL. REG. AVL. SVPREM. CVR. PROVINC. ASSESS.
CIVITATIS LIPSIENSIS SENATORIS.

DISSERTATIO

DE

IVRE NATVRAE IVRIS PVBLICI I. R. G. PRINCIPIO.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

AD

VIRVM CONSVLTISSIMVM

DOMINVM

ABRAHAMVM GOTTLOB WINCKLERVM

LIPSIENSEM

SVMMOS

IN VTROQVE IVRE HONORES

EX MERITO CAPESSENTEM.

LIPSIAE D. XXXI. IAN. MDCCXLVII.

LITTERIS IO. CHRIST. LANGENHEMII.

Digitized by Google

VIR CONSVLTISSIME

AMICORVM OPTIME,

Illuxit tandem laetus ille dies, mihique candidiſſimo notandus calculo, quo TIBI, amiciſſime WINCKLERE, praemia, diu debita, atque ex voto nunc collata, gratulari poſſumus. Quae quidem quin iure optimo maximo TIBI decernantur, dubitare non ſinunt egregia plane, atque omni ſolidiori doctrina refertiſſima eruditionis ſpecimina,

Digitized by Google

quae in alma, olim Goettingenſi, inde et patria, ſemel iterumque edidiſti. Abunde haec TVAM teſtantur ſcientiam, atque expectationi, quam de TE conceperamus omnes, pleniſſime ſatisfaciunt. Neque enim ea vulgaris eſſe potuit, ex quo compertum habuimus, tum ſummam, quam in TE erudiendo adhibuit curam, VIR omni noſtro elogio ſuperior, Georgiae Auguſtae ornamentum, Illuſtris AYRERVS, Vitricus TVVS, affectu plus quam paterno in TE FRATRESque vſus, tum improbam, qua veſtigia EIVS preſſim ſequutus es, ſolertiam. TVO igitur nunc quoque merito, et ſumma omnium conſpiratione, capeſſere potes ſupremos in iure, quod tanto Duce, diligentia tanta, tantoque cum fructu coluiſti, honores. Mihi vero nihil laetabilius, nihil optatius accidere potuiſſet. Video iuſtis TE ornatum virtutis atque induſtriae praemiis, video PARENTES OPTIMOS de lautiſſimo educationis ſucceſſu ſibi congratulantes, FRATRES atque amicos de nouo,

quo

Digitized by Google

quo familiam WINCKLERIANAM, ob immortalia in patriam noſtram merita tam excelſo et illuſtri loco poſitam, vt gloriae et nobilitatis ſuae radios longe lateque diſpergat, auges, ſplendore laetabundos video. Neque eripere mihi patiar commodam adeo, diuque exoptatam occaſionem, publicum, tum obſeruantiae meae erga honoratiſſimos PARENTES TVOS, tum amoris quo TE, Conſultiſſimumque FRATREM TVVM, amplector, atque amicitiae noſtrae, ſpecimen edendi. Grata adhuc memorique mente colo recoloque ſingularem, qua MATER TVA, Matrona omnium virtutum laudibus praeclara et illuſtris, Lipſiae degens, me dignata eſt, fauorem, atque eximiam Magnifici AYRERI in me beneuolentiam. Vtrique igitur hoc nomine grates iam perſoluo publicas, de Filio ILLI, HVIC de Alumno et Diſcipulo tam digno, tamque egregio, ex animo gratulatus. Omnis nunc vident ſpei ſuae et votorum omnium quaſi complementum, dum

Digitized by Google

TE quoque iiſdem, quibus Conſultiſſimus FRATER TVVS, ob ſummam in cauſis in foro agendis dexteritatem, in ſcientiis aliis tradendis et docendis fidem et eruditionem, atque ſingularem morum ſuauitatem ſe omnibus apud nos commendans, iam corruſcat, honoribus illuſtratum vident. Neque adeo, quod iis optem, habeo, niſi, vt diu adhuc inſigni hac felicitate, nulla vnquam viciſſitudine interrumpenda, frui eos, SVMMVM NVMEN iubeat. Quodſi demum, dulciſſimam illam conſuetudinem atque amicitiam integerrimam, quae mihi TECVM, et cum FRATRE TVO amantiſſimo, intercedit, conſidero, non poſſum non maximo cumulari gaudio, de feliciſſimo hoc conatuum TVORVM laudabilium euentu. Gratulor ergo et TIBI, AMICE SVAVISSIME, de nouo dignitatis augmento, vt fortunam et in poſterum fauentem experiaris et propitiam, vtque omnia proſperrime TIBI atque ad omne votum ſuccedant, precatus. Non equidem ignoro,

ro,

Digitized by Google

ro, qui me praeſtolantur diſceſſus TVI atque abſentiae, dolores, at, certus tamen de conſtanti TVO erga me affectu, ex nouis, quae TE expectant, proſperitatis TVAE acceſſionibus, ex FRATRIS amantiſſimi, Amici mei integerrimi, conſortione, in primis vero, ex firmiſſima perſuaſione amicitiae TVAE, nulla temporis iniuria obſtante, nulla locorum impediente diſtantia, perennaturae, ſolatium quaeram et lenimentum. Memor ſis quaeſo noſtrae coniunctionis, qua neque dulcius, neque optabilius mihi aliquid fuit, AMICE DESIDERATISSIME, nec vnquam obliuiſcere eos, quos Lipſiae dignos concordi TVA amicitia exiſtimaſti. Accipe a nobis piiſſima vota eadem voluntate, qua noſtri amoris ſigna nunquam ſpreuiſti, et recordare doloris, quo itinere TVO maturato afficimur. Nihil mihi erit vnquam prius, antiquius nihil, quam ne poſſis meam vnquam in TE fidem et obſeruantiam iure quodam deſiderare. Ego certe abſentem tanquam praeſen-

tem

Digitized by Google

tem TE, VIR CONSVLTISSIME, ſemper colam et amabo, et cum ſumma animi iucunditate recordabor illius temporis, quo Lipſiae nobiſcum fuiſti verſatus. Id ſaltem opto, quam quod maxime, vt et GENS TVA ILLVSTRIS, tot, tantisque decoribus ornata, me ſibi commendatiſſimum habere velit, vtque apud nos commorantes ambo FRATRES TVI AESTVMATISSIMI, Academiae alter, alter emporii, patriae vterque, ornamentum egregium, eodem, quem tanta cum voluptate in TE expertus ſum, fauore me non indignum iudicent, id quod nullo non officiorum genere gratus compenſare enitar. Ita vale, AMICE AMANTISSIME, deque mea fide certus, amore me, totum TVVM, complecti perge.

DE

Digitized by Google

DE IVRE NATVRAE IVRIS PVBLICI I. R. G. PRINCIPIO.

§. I.

INSTITVTI RATIO.

Fruſtraneus videri poſſet, quem iam ſuſcipimus, labor, dum Iuri Naturae inter principia Iuris Publici I. R. G. locum adſignare, conamur. Neque enim defuturos credimus, quibus adeo clara haec ſententia videatur, certaque, vt, qui de ea dubitare queat, inueniri poſſe neminem, ſibi perſuadeant, abſurdum plane rati, ius, quod ab ipſa, quam ſummum hominibus dedit numen, natura pendet, ex nobiliſſima omnis humani iuris parte proſcribere velle. Non defuerunt quidem iam olim, forte nec hodie deſunt, qui ius, quod naturae vocant, ad negotia et controuerſias iuris pu-

Digitized by Google

blici pertinere, conſtanter negant: [a]) at hi fere erunt illi, qui ius nobis naturae obtrudere volunt, hominibus cum brutis, [b]) quin imo, ſi dicendum, quod res eſt, cum rebus creatis omnibus, quae coelo, quae terra mariue continentur, commune. Ius enim naturae illis eſt, quod IVSTINIANVS Imperator, [c]) VLPIANVM ſequutus, [d]) definit, *ius, quod natura omnia animalia docuit.* Quodſi vero illum admittere velimus huius definitionis ſenſum, quem vulgo ei tribuunt, vt nimirum ipſam illa denotet naturam, ſeu, quod alii dicunt, legem naturae; [e]) non adeo abſonum foret, defendere, hoc ius hominibus, non cum brutis tantum, ſed cum omnibus quoque aliis rebus, quas ſapientiſſimus mundi conditor verbo ſuo produxit, commune eſſe, quae omnes ſane viribus, a natura, ſiue potius eius ſummo auctore, ipſis conceſſis, more ſuo, ac pro ratione diuerſitatis, quam inter eas is ſtabiliuit, ad eum vtuntur finem, quem natura illis conſtituit, ad conſeruationem, puta, ſui, generis propagationem, quin imo et ad propellenda ea, quae eſſentiam earundem deſtruere queant. [f]) . Quemadmodum vero ipſam de iure naturae, hominibus cum brutis communi, opinionem ſolidis argumentis iam alii infirmarunt, [g]) ita quoque non defuerunt, qui concluſionem, inde petitam, de nullo iuris naturae in iure publico vſu, refutare conati ſunt. [h]) Neque tamen illorum, qui nobiſcum facere videntur, omnes eaſdem iuri naturae, intuitu iuris publici I. R. G. partes, tribuere, deprehendimus. Nonnulli enim adminiculis ſaltim et ſubſidiis iuris publici illud adnumerant: [i]) et, qui vel maxime id inter principia referunt, minus tamen curate, quibuſnam iuris naturae ſpeciebus, hunc habeant honorem, exponunt, aut, qua demum ratione eiuſdem vſus ſe exſerat, definiunt, [k]) minimum ea nondum huic iuri, quantum equidem ſciuerim, contigit felicitas, vt eandem, quam iuri Romano, eiuſue in iure S. R. I. publico vſui demonſtrando, Viri eruditi adhibuerunt, [l]) ex-

perta

Digitized by Google

perta ſit induſtriam. [m]) Hinc, operae omnino nos pretium facturos, confidimus, dum hac, quicquid eſt, ſcriptione in id incumbimus, vt non ſuum ſaltem iuri naturae, inter iuris publici I. R. G. principia, locum vindicemus, ſed vt oſtendamus etiam, tum, quid, quantumue, ex omni iuris naturae ambitu, ad negotia Imperii noſtri Germanici pertineat, tum, qua potiſſimum ratione ſe exſerat illius, in iure noſtro publico, vſus.

a) Quos inter eſt GODOFR. FERD. BVCKISCH, in diſcurſu iuridico-politico, *de fontibus iuris publici*, §. X. Plures recenſet LIMNAEVS, *iur. publ.* L. I. c. I. n. 17. 18.

b) Vid. HENR. BODINVS, *de iure mundi* §. 3. et quos citat I. GE. KVLPIS. Ex. I. *Colleg. Grot.* L. I. c. I. §. 8. lit. z. VLR. HVBERVS *in digreſſ.* P. I. L. I. c. 11.

c) Pr. I. *de I. N. G. et C.*

d) L. I. §. 3. D. *de I. et I.*

e) Conf. I. GOTTL. HEINECCIVS *in elem. iur. ciu. ſec. ord. Inſt.* §. XXXVI.

f) Confer, quae ex THOMA I, 2. quaeſt. 94. art. 2. adducit IO. GEO. SIMON, *ad* GROTIVM *de I. B. et P.* L. I. c. I. p. 11. Alii tamen fundamentum huius definitionis in eo quaerunt potius, dum veterum philoſophorum haud pauci, bruta ratione non penitus carere, crediderunt, vide ERIC. MAVRICIVM in diſſ. *de principiis iuris publici Germanici.* Cap. IV. Sect. I. §. 4. ſeqq. in opuſcul. p. 50. ſeqq. et PVFFENDORFIVM mox citandum, quorum et nos opinioni ſubſcribere nulli dubitamus. conf. etiam IAC. RAEVARDVS *Variorum* L. I. C. I. in Opp. p. 483. ſeqq.

g) Ex quibus nominaſſe ſufficiat SAM. PVFFENDORFIVM *de I. N. et G.* L. II. c. III. §. 2. 3. T. I. pag. 175. ſeqq. (edit. GOTTFR. MASCOVII Lipſ. 1744. 4.) et IO. SELDENVM *de I. N. et G.* L. I. c. V. pag. 60. (ed. W. 1712. 4.)

h) Vid. ERIC. MAVRICIVS *all. diſſ.* c. III. §. 3. ſ. pag. 26. ſeqq.

i) Vid. PHIL. REINH. VITRIARIVS *de adminiculis iur. publ. R. G.* Sect. II. c. 2. p. 13. ſ. et HENR. GOTTL. FRANCKE, in *praef.* huic commentationi praemiſſa pag. 23. ſ. (Lipſ. 1740. 4.) quo etiam collineat IAC. CAR. SPENER. *iur. publ.* L. I. c. XII. §. 1. p. 359. ſeqq.

k) Quibus ipſum MAVRICIVM adnumerare nulli dubitamus, ſiquidem is, praemiſſis *C. I.* cit. diſſ. variis vocabuli iuris ſignificatibus, iuriſque publici definitionibus, et *Cap. II.* accuratiore propoſita, atque enumeratis variis variarum gentium iuribus publicis, horumque ſcriptoribus, *Cap. III.* ius naturae generatim tantum, inter principia iuris

Digitized by Google

publici Germanici refert, inde ad euoluendas omnis aeui, populorumque omnium et philoſophorum, de iure naturae ſententia, conuerſus.

l) Exempli loco eſſe poteſt, GEO. ENGELBRECHT, in diſſ. *de vſu iuris Rom. in iure publ. R. G. huiuſque variis controuerſiis decidendis,* Helmſt. 1692. Contrarium ſentientes recenſet FRANCKE in *all. praef.* pag. 27. ſeqq. Quibus non iniuria addi poteſt IO. WERLHOFII diſſ. *de vſu iuris Romani, aliorumque priuatorum iurium in decidendis controuerſiis liberarum gentium, eodem,* quo illa ENGELBRECHTI, anno Helmſtadii publice propoſita.

m) HERTIVS enim in *iurisprudentia vniuerſali,* et Ill. BOEHMERVS, in *introductione in ius publicum vniuerſale,* de adornanda potius, atque ex veris propriiſque principiis deducenda, nobiliſſima hac iuris naturae parte, quam de huius in publico I. R. G. iure vſu, ſolliciti fuerunt, quamuis hinc inde aſſerta ſua, iis quoque, quae in ipſis rerum argumentis obtinent, egregie illuſtrarint. Huc quoque pertinet GODFR. ERN. FRITSCH. *ius publicum vniuerſale et pragmaticum* etc I. 1734. 8. CHRIST. vero WILDVOGEL, in diſſ. *de vſu iuris naturalis in actionibus principum* Ien. 1714. id tantum egit, vt oſtendat: *Principes regentes in potiſſimis actibus, qui ad ipſos pertinent, iuris naturalis praeſidio egregie iuuari*, vt ipſe loquitur, C. I. §. 5. in fin. pag. 8.

§. II.

IVS PVBLICVM QVID?

DEFINITIO IVRIS PVBLICI I. R. G.

Ordine vt procedat tractatio noſtra, in id in primis elaborandum nobis erit, vt, quid per Ius Publicum I. R. G. intellectum velimus, ſatis appareat. Iuris vocabulum varios admittere ſignificatus, tralatitium eſt, neque iis enumerandis immorabimur. [a]) Vnicum ſaltem ex illis, eumque praecipuum, hic paullo curatius conſideraſſe iuuabit, quo veram iuris publici atque adaequatam praeſenti libello definitionem proponere valeamus. Is autem ille eſt, quo pro lege hanc vocem vſurpamus. Quod duplici ratione fieri ſolet; Aut enim de peculiaribus ſaltem nobis ſermo eſt legibus, vbi de iure diſſerimus, atque ius erit norma, actiones hominum dirigens; [b]) aut generaliori ſenſu hoc elogio innuimus, complexum plurium legum, quas vel idem legiſlator, [c]) circa diuerſa obiecta propoſuit, vel circa idem obiectum diverſi

Digitized by Google

verſi legiſlatores promulgarunt. Poſteriori in caſu ius totum aliquod eſt integrale, vt vocant, partibus conſtans, quas vbi iura dicimus, priorem huic vocabulo, illumque ſtrictiorem, tribuimus ſignificatum. In generaliori tamen ſenſu ICti hoc vocabulo frequentiſſime vtuntur, maxime vbi de diuerſis iurium ſpeciebus agunt. Ex diuiſionibus, quae vtrique horum communes ſunt, ea potiſſimum ad praeſens inſtitutum pertinet, cuius fundamentum in obiecto legis ſitum eſt. Quod vti aliud non eſt, quam ipſae hominum actiones, hae autem multifariam conſiderari queunt, pro diuerſo agentium ſtatu, [d]) fieri ſane nequit, quin varie quoque eorum intuitu ius ipſum diuidatur. Neque tamen a vero multum aberrare veremur, vbi defendimus, inter omnes, quae circa hominem locum inuenire queant, reſpectus, principem tenere illum, quo eum vel in relatione ad ſocietatem ciuilem, cuius membrum eſt, nobis repraeſentamus, vel inter aequales verſantem, et priuatae rei commodis inſeruientem intuemur. Priuatum hoc, [e]) publicum [f]) illo, ius oritur caſu. Ad definitionem enim iuris publici non ſufficit, vt homines, tanquam membra ſocietatis cuiuſdam ciuilis, conſideremus, quo facto idea ſaltem oritur iuris particularis, ſocietati proprii; ſed opus eſt potius, vt ad ipſam ſocietatem eos referamus. Hoc enim reſpectu vel imperantes vel parentes eos eſſe, deprehendimus, nexuque, quo ſibi inuicem coniunguntur, perſpecto, vtrorumque iura atque officia iam obſcura eſſe nequeunt. [g]) Quae vbi contuleris, haud difficilis erit iuris publici, de quo hic vnice ſolliciti ſumus, definitio. Quodſi enim ſtrictiore vtaris iuris vocabuli ſenſu, norma erit ius publicum, dirigens actiones hominum, quatenus in relatione ad ſtatum ciuilem, cuius membra ſunt, conſiderantur. Atque hic quidem commodius legis publicae elogio efferri poterit, vt a ſequente iuris publici notione, eo facilius diſcerni queat. In latiori enim ſignificatu complexum denotabit ius publicum plurium, quae

modo

Digitized by Google

modo definiuimus, legum. [h]) Neque enim hic, vbi ad obiectum ſaltem reſpicimus, legiſlatoris ratio habenda eſt, ſiue vnum omnes hae leges auctorem agnoſcant, ſiue a pluribus eae latae ſint. Generalis autem haec eſt definitio, ad omnia iura, quae ſocietates ciuiles, ſiue res publicas, reſpiciunt, applicanda. Hinc, ſi leges illae publicae ita comparatae, vt in omnibus, quaecunque demum eae ſint, ſocietatibus ciuilibus locum inuenire poſſint, ius publicum eae conſtituunt vniuerſale; [i]) particulare autem inde enaſcetur ius publicum, vbi ad certas tantum res publicas pertinent. [k]) Quid ergo obſtare poterit, quo minus Ius quoque publicum I. R. G. ita definiamus, vt ſit complexus legum publicarum, quae dirigant actiones hominum, quatenus in relatione ad Imperium R. G., cuius membra ſunt, conſiderantur. Quae quidem definitio hic nobis omnino ſufficere poteſt. Quamuis enim plures dentur vocabuli iuris ſignificatus, qui locum hic quoque inuenire poſſent, duo in primis illi: alter, quo pro facultate ius dicitur, ſiue effectu legis, [l]) alter, quando ipſam denotat iuriſprudentiam: [m]) vnde etiam Ill. BOEHMERVS [n]) ius publicum vniuerſale, non ſyſtematice tantum, ſed et habitualiter, conſideratum, definit: Vtroque tamen ſenſu ius naturae principii locum tuebitur, quem eidem intuitu iuris publici I. R. G., qua complexum legum publicarum denotat, nos vindicaturos confidimus.

a) Larga eos manu dabunt alii, in primis, qui ad Tit. I. et D. *de I. et I.* commentati ſunt; Nobis allegaſſe ſufficiat, qui ad manus eſt, MAVRICIVM *cit. diſſ.* Cap. I.

b) Verbum dirigere, quo vtimur, omnino obligationem, legibus praeſtandam, involvit, quae ſine ſuperiore eſſe non poteſt. vid. PVFFENDORF. *de I. N. et G.* L. I. c. 6. § 5. ſ. pag. 90. ſeqq. et SELDENVS *de I. N. et G.* L. I. c. 7. p. 83. ſqq. quamuis contrarium ſtatuere videatur GROTIVS, *de I. B. et P.* in Proleg. n. II. p. 10. (ed. SIMON. I. 1680. 4.) vnde quoque in definitione legis *all. l.* L. I. c. I. §. 9. p. 6. ſuperioris mentionem omiſit. vid. tamen IO. WERLHOF. diſſ. *de genuinis fontibus recte decidendi controuerſ. publ. et illuſtr.* Helmſt. 1688. §. XII. p. 13. ſ. Neque dubitamus, quin haec definitio noſtra, ad

leges

Digitized by Google

leges quoque, quas permiſſiuas dicunt, optime quadret; De quibus, et lite, earum intuitu inter ſcriptores iuris naturae pendente, conf. Conſ. D. A. F. MVLLERVM *im Natur - vnd Völcker - Rechte* Cap. III. §. I. in not. pag. 86. ſeq.

c) Quo etiam referendum putamus, quando v. g. Ius humanum, Ius Saxonicum etc. dicimus. Quamuis enim plures earum legum ſint auctores, pro vno tamen omnes omnino habendi ſunt, ratione poteſtatis legiſlatoriae, quam omnes eodem iure, eodem reſpectu, eademque ratione habent atque exercent.

d) De quo conf. HEINECCIVS *ad Inſtit.* § LXXVI. PVFFENDORF. L. I. c. I. §. 6. ſ. p. 7. ſ. Hinc quoque laudatus modo Conſulr. MVLLERVS *loc. cit.* c. VI. §. 5. p. 179. ſ. omnia hominum iura atque officia ex diuerſo eorum ſtatu deriuanda eſſe, docet.

e) De vera iuris publici et priuati differentia vid. GOTTL. GERH. TITIVS *Specim. Iur. publ. I. R. G.* L. I. C. I. §. 42. ſeqq. pag. 18. ſeqq. (L. 1705. 8.)

f) Alio plane ſenſu ius publicum quoque dicitur in LL. Romanis, de quo vid. RAEVARD. *Varior.* L. V. c. 12. p. 732. ſeqq.

g) Vid. quae de ſocietate et nexu ciuili diſputat Ill. BOEHMERVS *iur. publ. vniuerſ.* P. Spec. L. I. c. II. p. 154. ſeqq. et conf. SPENER. *iur. publ.* L. I. c. I. §. 5. p. 9. ſ.

h) Plures iuris publici definitiones examinat MAVRICIVS *all. diſſ.* Cap. I. §. 8. ſeqq. p. 8. ſeqq. quam tamen ipſe laudat ibid. Cap. II. § 1. p. 12. quamque VITRIARIVS etiam L. I. Tit. I. §. 7. p. 28. calculo ſuo probat, politicae quoque, quae ſane itidem directo ac principaliter ad Conſtitutionem et Conſeruationem rei publicae pertinet, conuenire videtur, adeoque, tanquam definito latior, merito reprobanda. conf. FR. CHR. BAVMEISTERI *Inſtitut. philoſ. rational.* §. 150. ſeqq.

i) HERTII et BOEHMERI labores iam laudauimus, pertinet huc quoque VLR. HVBERVS, cuius *de iure Ciuitatis* liber cum not. CHRIST. THOMASII prod. Lipſ. 1708. 4.

k) De iuribus publicis particularibus agit MAVRICIVS *cit. diſſ.* Cap. II. §. 2. ſeqq. pag. 13. ſeqq. et VITRIARIVS in Prooem. *inſt. iur. publ.* ibique PFEFFINGER.

l) Conf. VVLTEIVS ad §. 3. *I. de I. et I.* n. 2. GROTIVS *de I. B. et P.* L. I. c. I. §. 4. p. 3.

m) Vt in illa VLPIANI definitione L. I. pr. *D. de I. et I.*

n) *Iur. publ. vniuerſ.* P. gen. c. 3. §. 1. et 2. p. 70. ſeqq. Conf. quoad ius publicum I. R. G. SCHWEDER. *introd. in ius publ. I. R. G.* P. gen. c. I. §. 1. p. 1. ſ. 10. FR. RHETIVS, *inſtit. iur. publ.* L. I. tit. I. §. 2. ſeqq. pag. 3. ſeqq. TITIVS L. I. c. 1. §. 6. ſeqq. pag. 4. ſ. §. 22. p. 10. et §. 26. p. 12.

§. III.

Digitized by Google

§. III.

PRINCIPII DEFINITIO. DIFFERENTIA A SVBSIDIIS. PRINCIPIA PROPRIA ET COMMVNIA.

Proximum eſt, vt de principio iuris publici I. R. G. diſpiciamus. Eſt autem principii vocabulum itidem πολυσυμον, diuerſiſſimos admittens ſignificatus, pro diuerſitate obiecti, circa quod verſamur. In eo tamen omnes conueniunt, vt per principia id intelligamus, quod primum eſt et ſimpliciſſimum, atque ex quo reliqua omnia ortum trahunt et deriuantur. Nobis iam ſatis erit indicaſſe, principii nomine, quatenus illud ad ius, in ſenſu ſuperius allegato vſurpatum, applicatur, prima venire fundamenta, et quaſi fontes, [a]) ex quibus ius emanat et deriuatur. [b]) Vt igitur inter principia iuris alicuius referri quid poſſit, ita comparatum ſit, neceſſe eſt, vt ex eo ius, de quo quaeritur, cognoſci queat et diiudicari. Quem vſum vbi pluribus praeſtare id poteſt iurium ſpeciebus, communis principii honorem merebitur, quod ſi vni tantum, huic erit proprium. Quaecunque e contrario huic fini proxime non inſeruiunt, faciunt tamen ad faciliorem vel pleniorem iuris cuiuſdam intellectum, aut applicationem eius et praxin iuuare poſſunt et promouere, ea omnia in ſubſidiorum atque adminiculorum numero locum inuenient. His itaque praemiſſis, nunc non erit difficile, de veris iuris publici I. R. G. principiis ſententiam ferre. Neque enim ad ea referri poterunt, niſi eae tantum leges, ex quibus Ius publicum I. R. G. dignoſci poteſt, et diiudicari. Quarum quidem aliae Imperio R. G. eiusque ſtatui ita accommodatae deprehenduntur, vt, ex ipſa eius conſtitutione et forma enatae, aliis ſocietatibus ciuilibus applicari nequeant, aliae vero in aliis quoque rebus publicis vſum praeſtare poſſunt. Illae igitur ad principia iuris publici I. R. G. propria, quae alias legum fundamentalium nomine ornare ſolemus, [c]) pertinebunt, hae communia eiusdem principia conſti-

Digitized by Google

conſtituent. [d]) Neque ſubſidiis noſtrum ius publicum carebit atque adminiculis, de quibus tamen pluribus diſſerere, ab inſtituto nimis foret alienum. [e])

a) Sunt qui eiuſmodi terminos improprios et metaphoricos ferre nequeunt, iiſdem obſcuritatem quandam ineſſe, rati. conf. BAVMEISTER. *inſt. philoſ. rational.* §. 169. ſ. quibus tamen reſpondere conatur GVNDLING. peculiari diſſertatione in *Gundlingianis.*

b) Conf. MAVRICIVS, *all. diſſ.* c. III. §. 1. p. 25. add. PFEFFINGER *ad* VITRIARIVM L. I. tit. 2. pr. not. a. pag. 29.

c) De quibus vid. Illuſtr. MASCOVIVS, *princ. iur. publ.* L. I. Cap. I. ſeqq. SPENER *iur. publ.* L. I. c. I. §. 6. p. 11. ſ. et cap. IV. p. 72. ſeqq. TITIVS, *iur. publ.* L. II. c. I. BVRC. GOTTH. STRVV. *Synt. iur. publ.* c. VI. §. 1. ſeqq. p. 120. ſeqq.

d) Alia prorſus ratione principia iuris publici diuidit VITRIARIVS L. I. tit. 2. vbi tamen principia atque adminicula aperte confundit.

e) De ſubſidiis iuris publici agit Illuſtr. MASCOVIVS L. I. cap. 8. SPENER. L. I. c. 12. pag. 359. STRVV. c. I. §. 18. ſeqq. p. 9. et VITRIARIVS ad §. 1. not. i. excitatus.

§. IV.

IVS NATVRAE QVID, ET QVOTVPLEX?

Et hactenus quidem de Iure publico I. R. G. eiuſque principiis. Propius nunc accedimus ad ſcopum finemque diſſertationis noſtrae, demonſtraturi, iuri quoque Naturae inter principia Iuris publici I. R. G. locum eſſe aſſignandum. Quod ſane fieri vix poterit, niſi de ipſo iure naturae nonnulla praemiſerimus, quibus viam nobis queamus parare ad ea, quae in ſequentibus propugnanda erunt. Vt igitur, quid ius naturae ſit, quibuſque conſtet partibus, appareat, nouam iuris diuiſionem vt in medium proferamus, neceſſe eſt. Ius ſcilicet, quoniam norma eſt, dirigens actiones hominum, neceſſario ſuperiorem praeſupponit, cuius ſit, eiuſmodi normam praeſcribere. [a]) A legum ferendarum poteſtate legiſlator is dicitur, eſtque vel Deus, vel homo; vnde ius quoque in diuinum et humanum diuiditur. In vtroque, ſiquidem actiones hominum dirigere debet, medium quoddam requiritur, quo

Digitized by Google

interueniente illis poſſit innoteſcere. [b]) At neque ius diuinum eiuſmodi medio deſtituitur. De promulgatione quidem ratio hominis ſibi relicta certi quid definire non valet, quamuis neceſſitatem reuelationis multis argumentis cognoſcat, [c]) eamque a diuina clementia expectet, [d]) quin imo et criteria verae reuelationis diuinae ſuppeditet. [e]) Quoniam tamen ipſa haec ratio ea praedita eſt facultate, vt, non ideas modo de rebus obuenientibus ſibi formare, verum et illas inter ſe conferre, nexumque earum perſpicere queat; [f]) ſufficere quoque ea viſa fuit, ex qua iuris diuini notitia ad homines peruenire poſſit. [g]) Quodſi enim legum diuinarum naturam atque indolem paullo curatius intueamur, eas vnice vtilitatem et felicitatem hominum intendere deprehendimus. [h]) Quam qui cognoſcere velit, ad finem ſuum felicius peruenire non poterit, niſi perſpecta hominis natura. [i]) Atqui vero, id obtineri poſſe vſu rationis legitimo, nemo negabit. [k]) Hinc eſt, quod leges Diuinae, quae ratione hominis cognoſcuntur, iuris naturae nomine veniant, idque complexus erit legum diuinarum, actiones hominum, qua talium, dirigentium. Neque tamen vnius eae omnes ſunt generis. Quod enim ſupra [l]) monuimus, diuerſitatem ſtatuum, in quibus homines viuunt, varias quoque iurium producere ſpecies, id de iure naturae etiam omnino verum eſſe, facile apparet. Miſſis reliquis, [m]) vnicam ſaltem hic repetere mens eſt, cuius ſupra [n]) iam fundamentum expoſuimus, diuiſionem, qua in publicum et priuatum diſpeſcitur, eandem etiam iuri naturae applicandam eſſe, ſtrenue contendentes. Ius namque naturae non priuatas modo actiones hominum dirigit, ſed iura quoque atque officia in ſocietate ciuili viuentium definit. [o]) At enim vero latius adhuc patet iuris naturae vſus atque auctoritas. Ex ipſa natura hominis oriundum, omnes omnino homines obligat. Ex quo itaque in varias hi coierunt ſocietates ciuiles, effectus illius non in ſingulos modo homines, verum in

integras

Digitized by Google

integras quoque ſocietates ciuiles, quae gentium alias nomine venire ſolent, protenditur. [p]) Hinc, praeter ius naturae, quod ſingulorum hominum actiones dirigit, atque in ſpecie tale dici poteſt, in publicum et priuatum diuidundam, occurrit quoque Ius Gentium, ſiue complexus legum naturalium, quae actiones integrarum gentium ordinant. [q]) Quod tamen a iure naturae, quoad principia, alienum eſſe, conſtanter negamus, ſiquidem in eo tantum occupatur, vt leges iuris naturae ad ſtatum integrarum Gentium accommodet, iura atque officia earum inter ſe definiens; quamuis quoad concluſiones differentias nonnullas intercedere poſſe, non abnuerimus. [r]) Differt tamen quam maxime a iure, quod per pacta et mores, ſeu conſuetudines gentium introductum eſt, et Ius Gentium arbitrarium dici poteſt. [s]) Quae quidem, de iuris diuini illa ſpecie, quae ius naturae dicitur, diſſeruiſſe, ſufficere poteſt. De altera, quam iuris poſitiui elogio ornant, tractare merito ſuperſedemus. Quamuis enim illud negare neutiquam poſſumus, poſtquam id reuelationis ope nobis innotuit: Valde tamen adhuc dubitamus, quin vllum vnquam verae legis diuinae poſitiuae vniuerſalis exemplum in medium proferri queat. [t]) Particulares autem, Iudaeis ſaltem latas, in noſtris rebus publicis auctoritate carere, ſatis expeditum eſt. [v])

a) Vid. not. b. ad §. II.

b) De promulgatione legum conf. I. H. N. D. de BERGER *oecon. iur.* L. I. tit. 1. §. 17. n. 3. 4. 11. quam intuitu conſuetudinis f. iuris non ſcripti ſupplet frequentia actuum et temporis diuturnitas. conf. IDEM all. loc. §. 19. pag. 13. ſeqq.

c) Vid. MVLLER, *metaphyſ.* c. I. §. 10. p. 22. ſeq. et paſſim.

d) Conf. IDEM, *Ethic.* c. III §. 20. in not. p. 604.

e) Conf. C. C. RESTELS, *Vernunftmäſsiger Beweiſs des Alterthums der Schriften A. vnd N. Teſtam.* L. 1733. 8.

f) Vid. MVLLER. *logic.* c. II. §. 12. p. 87. BAVMEISTER. *inſt. philoſ. rational.* cap. prael. I. §. 13. p. 8.

g) Vid. PVFFENDORF. *I. N. et G.* L. II. c. III. §. 13. p. 199.

h) Conf. MVLLER, *Ethic.* c. I. p. 472. et *Iur. Nat.* c. I. §. 6. p. 18. ſeqq. neque obſtant, quae PVFFENDORF. *all. l.* §. 10. ſeqq. p. 190.

Digitized by Google

p. 190. diſputat, ſiquidem in eo tantum verſatur, vt oſtendat, ſingulorum vtilitatem non poſſe verum iuris naturae principium conſtituere. Quod poſterius defendit Illuſtr. RECHENBERGIVS *Inſtit. iurisprud. natur.* L. I. Tit. 6. §. 5. et in diſſ. *Principium cognoſcendi iuſti et aequi, verum, euidens, adaequatum, ex vtilitate.* Lipſ. 1746.

i) Vid. MVLLER, *metaphyſ.* c. XII. §. 17. p. 326. ſeqq. et *iur. nat.* c. III. §. 8. 9. 10. p. 102. ſeqq. PVFFENDORF. L II. c. III. §. 14 p. 200. ſeqq.

k) Conf. omnino PVFFENDORF. *loc. cit.* §. 13. p. 196. ſeqq.

l) §. II. not. d.

m) Sic v. g. ius naturae diuidi poteſt in ſeculare et Eccleſiaſticum, conf. de poſteriori GE. GODFR. KEVFELII, *elem. iuriſprud. eccleſ. vniuerſ.* (Roſt. 1728. 8.) in allodiale et feudale, quod poſterius illuſtrauit REGNER. ENGELHARD, *in ſpecim. iur. feudor. naturalis,* (Lipſ. 1742. 4.)

n) §. II.

o) Vid. Ill. BOEHMER. *iur. publ. vniuerſal.* P. gen. cap. II. §. 14. ſ. p. 58. ſeqq.

p) Hinc HOBBES. *de ciue* c. XIV. §. 4. naturalem legem diuidit, *in naturalem hominum, et naturalem ciuitatum.*

q) Plures iuris Gentium ſignificatus affert I. LAVR. FLEISCHER. *inſtit. I. N. et G.* L. I. c. V. §. 121. p. 163. ſ.

r) Conf. PVFFENDORF, L. II. c. III. §. 23. p. 220. ſ. MVLLER *Iur. Natur.* c. XXI. p. 741. ſeqq. Alio plane ſenſu ius gentium in legibus Rom. vſurpatur, de quo vid. IO. A FELDEN *ad Grot.* L. II. c. II. §. 18. et 19. p. m. 133. ſ. et c. VIII. §. 1. p. 215. ſ. IAC. RAEVARD. *ad LL. XII. tabb.* cap. III. in opp. p. 14. et *Varior.* L. I. c. I. p. 483. ſeqq.

s) Quamuis hoc negare videatur PVFFENDORF. L. II. c. III. §. 7. p. 184. ſeqq. et §. 23. p. 220. ſ. loquitur tamen de vniuerſali omnes gentes obligandi poteſtaté, quam huic iuri tribuere, merito ambigit. conf. CHR. GOTTL. SCHWARTZII *Sylloge problematum Iuris naturae et Gentium,* Problem. IV. p. 14. ſeqq. (Altd. 1738.) qui etiam p. 16. in fin. GROTIVM et reliquos, nobiſcum ſentientes, allegat.

t) Conf. IAC. FRID. LVDOVICI *delineat. hiſtor. iur. natural. et poſit. vniuerſal.* §. 108. ſeqq. pag. 172. atque auctores ibi citatos, quamuis is ipſe a nobis diſſentiat.

u) Vid. tamen de vſu, quem adhuc in iure Gentium praeſtare poſſunt, GROTIVS. L. I. c. I. §. 17. p. 17. quo etiam pertinet, THEOD. REINKING, *bibliſche Policey,* et V. L. A. SECKENDORF *Chriſten-Staat.*

§. V.

Digitized by Google

§. V.

IVS NATVRAE PRINCIPIVM IVRIS I. R. G. PVBLICI CONSTITVERE, DEFENDITVR.

Iam videamus, quantum auctoritatis tribuendum ſit iuri naturae in iure publico I. R. G Maximum huic illud vſum praeſtare, vix negabit vllus, qui ſaniora in iure publico ſequi principia amat. Omnes in eo conueniunt, non modo doctrinam iuris publici egregie iuuari ſolida iuris naturae cognitione, prudentique eius vſu, verum ſaepius ad hoc etiam recurrendum eſſe, in ipſis iuris publici controuerſiis decidendis. In eo tamen non conſpirant, dum alii ius naturae inter principia iuris publici I. R. G., non propria quidem, ſed communia, [a]) referunt, [b]) aliis illud ſubſidiis ſaltem huius atque adminiculis adnumerantibus. [c]) Priorum in partes pedibus nos ire, iam ſupra [d]) profeſſi ſumus. Quod quin iure optimo factum ſit, nulli dubitamus, quia, quam de principiis iuris publici definitionem dedimus, [e]) optime quoque ad ius naturae quadrare, toti perſuaſum habemus. Sane neque iuris publici I. R. G. ſolida acquiri poterit notitia, neque ipſum illud ius, et controuerſiae, circa negotia I. R. G. publica oriundae, commode diiudicari poterunt, niſi cum LL. Imperii fundamentalibus, quae propria iuris noſtri principia conſtituunt, iuris quoque naturae placita conſtanter coniunxeris. Quodſi enim *ſcire leges non eſt, verba earum tenere, ſed vim ac poteſtatem,* [f]) quam qui penitius introſpicere velit, opus omnino habet, vt in veras legis cuiuſuis rationes inquirat: fruſtra quoque is erit, qui LL. publicas ſe ſcire crediderit, neque tamen fundamenta earum ſatis cognita habet et perſpecta. Cumque, quod ipſe SPENERVS [g]) fatetur, prima omnis iuris publici fundamenta in iure naturae quaerenda ſint, non poſſumus, quin, huius iuris ſtudium, ad ſolidam iuris publici, I. quoque R. G., cognitionem acquirendam, non vtile modo, ſed plane ne-

ceſſarium eſſe, defendamus. Et quoniam *omnes LL. ita ſcribi nequeunt, vt omnes caſus, qui quondam inciderint, comprehendantur*, [h]) adeoque, vt, prudentum iudicumque interpretatione, ad caſus obuenientes dextre applicentur, opus omnino eſt, [i]) quod itidem, niſi perſpectis legum rationibus fieri nequit; neque in tractandis et decidendis negotiis iuris publici, et controuerſiis, circa ea oriundis, iuris naturae praeſidio carere poterit, qui, nubem pro Iunone amplecti, non habet in deliciis. Siue igitur ipſam iuris publici I. R. G. doctrinam ſpectemus, ſiue reſpiciamus ad praxin eiuſdem atque vſum, nuſquam ſane proficere quidquam, ſine iuris naturae auxilio, poterimus. Hinc quoque eſt, quod ius noſtrum publicum, ex quo iuris naturae prudentia magis coli coepit, aliam prorſus induerit formam, atque, eliminatis antiquis illis erroribus et praeiudiciis, in melius in dies mutatum fuerit. Neque igitur, iuris huius in iure publico vſus ſubſidiarius tantum dici poteſt, quin potius, veri principii honorem illi decernamus, neceſſe eſt. Quod pluribus adhuc patebit ex iis, quae dicenda erunt, vbi ad ſpecialiora peruenerimus. Hic ſaltem dubiis quibuſdam occurrere adhuc mens eſt, quibus contra ſententiam noſtram inſurgere poſſent, qui in contraria omnia abeunt. Minus proprie principii nomine ornari, putabunt, ius, ad quod, deficientibus demum principiis proximis, recurrendum eſſe, ſibi perſuadent; quamvis olim, in conſtitutione reipublicae, vis ac poteſtas horum principiorum, ſiue legum fundamentalium, ex illo pependerit. [k]) At enim vero, quemadmodum verbis potius, quam ipſa re, a nobis diſſentire videntur, qui ita ſentiunt, ſiquidem omnis argumenti huius vis eo redit: Leges fundamentales, propria et proxima conſtituere iuris publici principia, ad remota vero et communia ius naturae pertinere; ita quoque, ſi verum illi diſſenſum vrgeant, facilis ad illud erit reſponſio. In eo enim differentia, inter principia iuris publici communia

nia et propria potiſſimum ſe exſerit, dum, quae illa generatim de negotiis obuenientibus definiunt, haec ſpeciatim ad ſtatum cuiuſuis Rei publicae adplicant atque adcommodant, vnde quoque, ſalua theſi noſtra, concedere poſſumus, in decidendis controuerſiis, primo omnium ad poſteriora reſpiciendum eſſe, neque aequali omnino ratione vtraque in illis concurrere. Interim tamen id quoque ſatis clarum eſſe atque euidens, confidimus, neque hoc caſu, neque in tradendo iure publico, negligere nos poſſe principia eius communia, et ius in primis naturae, quoniam, vt modo probauimus, ſine eis, nec ſatis intelligi poſſunt principia propria, nec commode ad facta applicari. Neque eſt, vt quis obiiciat, hoc ſenſu ipſam quoque Politices doctrinam, [l]) quin imo et hiſtoriam Imperii noſtri, inter principia iuris publici communia, referendas eſſe. Illa enim non tam, quid iuſtum ſit, quam quid expediat, tradit, vnde quoque, quas nobis ea praeſcribit regulas, legum numero haberi, neutiquam poſſunt, niſi expreſſo eorum, penes quos, leges publicas condendi, poteſtas eſt, conſenſu, inter eas adoptatae fuerint. Haec autem, dum occaſionem indicat legum Imperii, atque obſeruantiae in primis et conſuetudinis Imperii fundamenta vnice fere ſuppeditat, ſuo quodam merito inter principia iuris noſtri publici communia locum occupat, [m]) neque tamen, quin ius quoque naturae illis adnumeremus, obſtare poterit.

a) Vid. §. III.

b) Vid. TITIVS L. I. c. I. §. 76. p. 30. IO. GEO. KVLPIS. *poſit. iur. publ.* Ex. I. poſ. 9. *in Vol. Diſſ.* edit. SCHILTERI no. V. p. 224.

c) Vid. auctores §. I. not. i) adductos, atque in primis SFENER. L. I. c. XII. §. I. not. a. p. 360. ſ.

d) §. I. in f.

e) §. III.

f) L. 17. *D. de LL.*

g) *Loc. cit.* j. L. I. c. I. §. 7. p. 12.

h) L. 10, et 12. *D. de LL.*

i) L.

i) L. 11. et 12. *eod.*
k) SPENER. *all. loc.* not. a. p. 360.
l) IDEM *all. loco.*
m) Vid. SPENER. *all. loc.* §. I. not. c. p. 362. L. I. c. XI. §. 8. p. 354. ſeqq. TITIVS L. I. c. I. §. 76. p. 30. ſ. quamuis KVLPIS *all. loc.* eam inter adminicula tantum non legalia referat.

§. VI.

DE FORMA IMPERII R. G.

Magis adhuc, quae hactenus diſſeruimus, eluceſcent, vbi ad ſingulas iuris naturae partes animum aduertimus. Neque enim illarum omnium idem in iure noſtro publico vſus eſt. Potiores ſupra [a]) memorauimus, quarum etiam hic in primis rationem habere, conuenit. Ius nimirum naturae, generalius conſideratum, in tres potiſſimum abit partes, priuatum, publicum et Gentium. [b]) Quamuis enim primo intuitu videri poſſet, non, niſi poſteriori, inter principia iuris noſtri publici locum quendam concedendum eſſe; ex ſequentibus tamen apparebit, prioris quoque, eiuſque, quod vltimo loco nominauimus, frequentem eſſe in iure publico vſum, pro ratione ſcilicet formae Imperii noſtri, ad quam, in illo definiendo, reſpiciamus, quam maxime eſt neceſſarium. Notiſſima ſunt, quae inter doctores iuris publici, circa hanc Imperii R. G. formam litigia regnant. [c]) Monarchicam ei formam tribuere, antiquiorum fere omnes non dubitarunt, [d]) quamuis nonnulli eam limitatam velint; [e]) alii mixtura delectantur; [f]) oligarchia illud eſt IO. EICHELIO, [g]) HIPPOLITHO vero A LAPIDE Ariſtocratia, [h]) quin imo et inventus fuit, qui inter Democratias referri poſſe, defendit. [i]) Verum ex quo hiſtoriae patriae ſtudium maiora incrementa coepit, atque ipſius quoque iuris naturae doctrina luci ſuae reſtituta eſt, omnes has naenias eiurarunt, qui inter recentiores iuris publici prudentes eminent. Neque tamen ideo vna omnium de forma Imperii noſtri eſt ſententia, quin potius

in

Digitized by Google

in duas illi abeunt ſectas, quarum altera, pro ſyſtemate plurium rerum publicarum, vnitarum ſeu iunctarum vinculo communi, pugnat, [k]) altera, Imperium R. G. vnam tantum rem publicam conſtituere, ſtrenue defendit. [l]) Noſtrum non eſt, tantas componere lites, diffiteri tamen non poſſumus, hactenus quidem priori potius, quam poſteriori, nos ſubſcribere ſententiae. Quamuis enim forte non adeo eſſet difficile, vtramque opinionem in vnam conſonantiam erigere, [m]) modo, quae vtrinque miſceri ſolent, ex partium magis, quam hypotheſeos, ſtudio enatae concluſiones removeantur, ita, vt, qui vnam volunt rempublicam, in Statuum iura, qui ſyſtema plurium ciuitatum amant, in praerogatiuas Imperatoris ne inuadant, ſedulo caueant; ſiquidem parum intererit, quod demum reipublicae noſtrae nomen accommodent, modo circa principia ipſa, ipſumque capitis et membrorum inter ſe habitum, amice conſpirent. Interim tamen, quoniam id ſemper ſequi iubemur, quod magis certum eſt, eaque, quae in Statibus Imperii noſtri, eorumque, tum poteſtate ſumma in prouincias, ſibi ſubiectas, [n]) tum ad Imperatorem atque Imperium relatione, [o]) obſeruamus, ita comparata ſunt, vt formae vnius rei publicae, limitatae licet et temperatae, aut mixtae, parum reſpondeant; non poſſumus ſane, quin, relicta hac hypotheſi, quam tot tantaeque premunt difficultates, quamque non niſi ſchemata quaedam externa [p]) et ſolennes formulae, [q]) cum ipſa rei natura non admodum cohaerentes, [r]) perſuadere poſſunt, eam potius amplectamur, in qua omnia plana ſunt, minimeque impedita, quaeque iis, quae in ipſis rerum argumentis obtinere deprehendimus, atque Imperium noſtrum adminiſtrandi rationi, apprime conuenit. Quidquid ſit, in eo tamen omnes, qui ſaniora in iure noſtro publico principia ſequuntur, conſpirant, ſummam in Imperio R. G. poteſtatem, ita inter Imperatorem et Status Imperii [s]) diuiſam eſſe, vt, quoad ſingula

 quidem

Digitized by Google

quidem territoria, quilibet Statuum eam proprio iure exerceat, eatenus tamen, quatenus legibus Imperii fundamentalibus, pactis itaque et ſpontanea Statuum voluntate, [s]) eius exercitium reſtrictum non eſt; quodſi vero ad ipſum reſpicias Imperium, ſumma illa poteſtas ita penes Imperatorem et Status Imperii reſidet, vt non, niſi coniunctis conſiliis, eam exercere queant, [t]) modo minora quaedam iura maieſtatica, et quae ad externum potius ſplendorem, quam internum publicumque rei publicae ſtatum, pertinent, exceperis, [u]) quae ſcilicet, ex antiqua illa Imperii noſtri forma Monarchica, quam ſub CAROLO M. habuit, et ſub eius quoque ſucceſſoribus, variis tamen viciſſitudinibus et mutationibus limitatam laxatamque, per aliquot ſecula retinuit, [x]) adhuc dum remanſerunt, atque Imperatori ſoli quidem, ad normam tamen legum fundamentalium atque obſeruantiae Imperii, exercenda, relicta fuerunt.

a) §. IV.

b) Omnes tres partes diſtinxit, et ſeparatas pertractauit B. GRIBNERVS *princ. iurisprud. natural. Lib. IV.* (Witt. 1717. 8.) conf. etiam MVLLER. *im Natur- und Voelckerrechte.*

c) Conf. NIC. CHPH. LYNCKER, *de forma Imp. R. G.* Ien. 1686. IOACH. HENR. SIBRAND. *variae auctorum ſententiae de forma S. R. I.* Roſt. 1695. IO. THEOD. SCHEFFER, *de Forma Imp. R. G.* Frf. et Lipſ. 1720. 4.

d) Conf. KVLPIS. ad MONZAMBAN. P. II. c VI. §. 6. quibus reſpondet TITIVS *iur. publ.* L. VII. c. IX. §. 20. ſeqq. pag. 775. ſ. et in diſſ. *de habitu territor. germanic. et inde veniente totius rei publicae forma.* Cap. II. §. 86. ſeqq. p. 325. ſ. conf. HIPPOL. A LAPIDE *de rat. Status in Imp. noſtro R. G.* P. I. cap. XVIII. p. 247. ſeqq. (1640. 4.)

e) Vid. TITIVS L. VII. c. IX. §. 21. 22. p. 776. et *in all. diſſ.* c. II. §. 87. ſ. p. 325. ſeqq.

f) Conf. TITIVS L. VII. cap. IX. §. 26. ſ. p. 777. et *in all. diſſ.* c. II. §. 91. ſ. p. 330. ſeqq.

g) In diſſ. *de Republ. mixta.* theſ. 19.

h) *De ratione Status in Imp. noſtro R. G. in primis* P. I. c. XVII. p. 241. ſeqq. ad quem confer. BOECLER. *in annot. ad* HIPPOL. A LAPIDE (Arg. 1674. 4.) KVLPISIO, eandem ſententiam defendenti *all. loco* §. 4.

Digitized by Google

§. 4. reſpondet TITIVS, *iur. publ.* L. VII. c. IX. §. 23. ſ. p. 776. ſ. et *in all. diſſ.* §. 90. p. 328. ſ.

i) Vid. I. W. RELFENDSO (ſ. IO. WOLFFG. ROSENFELD.) *de ſumma Principum Germanorum poteſtate*, (1669. 12.) c. XIII. p. 189. ſ. ipſe tamen potius ſtatum politicum Germaniae tribuendum pronunciat *ibid.* p. 196. ſ.

k) Cuius anteſignanum merito nominaueris SAM. PVFFENDORFIVM, in epiſt. quam ſub ficto SEVERINI DE MONZAMBANO nomine publicauit, *de Statu Imperii Germanici*, et in diſſ. *de Republ. irregulari* (Lund. 1669. 8) quem ſequitur TITIVS *iur. publ.* L. VII. c. IX. §. 1. ſ. p. 769. ſeqq. et *in all. diſſ.* Cap. II. SPENER. *iur. publ.* L. II. c. XV. §. 1. P. III. p. 416. ſ. add. L. I. c. IV. P. I. p. 72. ſeqq. Conſ. CASP. DIETR. a SCHOENBERG *Poſ. ad vſ. iur. nat. et Gent. in foro ciuili*, Diſſ. V. c. X. poſ. 29. ſeqq. (Praeſ. IO. BALTH. WERNHERO Witteb. hab. et an. 1704. iunctim ed. 4.) I. P. DE LVDEWIG *ad A. B.* P. I. p. 30. ſ. n. g. p. 389. ſeqq. n. f. p. 417. ſ. n. u. qui cum H. COCCEIO *in iuris publ. prud.* c. II. §. 24. ſ. p. 35. ſeqq. pro ſyſtemate VII. RP. pugnat.

l) Cuius inter aſſeclas eminet IO. GE. KVLPIS. in diſſ. *de vnitate rei publicae in S. R. I.*, praeſide VLR. OBRECHTO habita, Argent. 1676. in *opuſc.* OBRECHTI num. XIV. p. 283. ſ. et in KVLPIS. *diſſ. academ. Volumine* num. VII. p. 256. ſeqq. NIC. CHPH. LYNCKER, *de forma ſ. Statu S. R. I.* Ien. 1686. add. STRVV. *Synt. iur. publ.* cap. VI. §. 78. et Illuſtr. MASCOVIVS *princ. iur. publ. I. R. G.* L. III. cap. I.

m) Plura enim, quae de vna illa re publica aſſeruntur, in ſyſtemate etiam ciuitatum aeque locum inueniunt, quin imo ipſa definitio rei publicae vnius, quam vid. ap. OBRECHT. *in opuſc. all. loc.* §. 4. p. 245. aut KVLPIS. *cit. Vol. diſſ.* n. VII. c. I. §. 3. p. 260. huic quoque conuenit. Aliam tamen ſuppeditat TITIVS *iur. publ.* L. VII. c. VII. §. 19. p. 734.

n) Confer. quae de ſuperioritate territoriali diſputat TITIVS *all. diſſ.* c. I. §. 36. ſeqq. p. 281. et §. 59. ſeqq. p. 301. et *in iur. publ.* L. VII. c. VIII. §. 14. p. 763.

o) Sunt enim reuera Co-imperantes, conf. SPENER. *iur. publ.* L. II. c. XI. P. III. p. 208. ſeqq.

p) Quo pertinet nexus feudalis, qui tamen ſummum Imperium non imminuit, conf. GROTIVS, *de I. B et P.* L. I. c. III. §. 23. p. 105. ſeqq. CAESARINVS FVRSTENERIVS, *de iure Suprematus ac Legationis Principum Germaniae* cap. XXX. p. 93. (1677. 8.) SEVERIN. DE MONZAMBANO *de Statu Imperii German.* c. III. §. 4. p. 92. ſ. (1684. 8.) TITIVS. *all. diſſ.* §. 61. p. 303. de homagio conf. IDEM *iur. publ.* L. IV. c. VII. §. 11. 20. p. 459. 461. it. L. V. c. III. §. 9. p. 528. it. p. 753. 765. HIPPOLYTHVS A LAPIDE P. I. c. VII. p. 92. ſ.

q) Quas etiam in ſubſidium vocat KVLPIS. *all. diſſ. in opuſc.* OBRECHT. §. 13. ſeqq. p. 292. et *in diſſ.* KVLPIS. *Vol.* n. VII. c. II. §. 8. ſ. p. 273.

r) Vid. quae hanc in rem diſputat, MONZAMBANO, c. VI. §. 6. p. 226. conf. HIPPOL. A LAPIDE P. I. c. III. Sect. I. p. 31. ſ. et c. VI. Sect. II. p. 82. ſ.

*) *De hoc* elogio vid. SPENER. L. II. c. VII. §. I. n. a. P. III. p. 2. ſ.

ſ) Vid. SPENER. *iur. publ.* L. I. c. IV. P. I. p. 72. ſeqq.

t) Conf. IDEM *all. loc.* L. II. c. XI. P. III. p. 238. ſ. TITIVS *iur. publ.* L. VI. c. II. p. 605. ſeqq.

u) Conf. quae de reſeruatis Imperatoris tradit TITIVS, *iur. publ.* L. V. c. III. §. 24. ſeqq. p. 532. SPENER. *iur. publ.* L. IV. c. V. P. V. p. 121. ſeqq.

x) Conf. BOECLER, *in vita Caroli M.* p. 19. HERTIVS *in notitia Regni Francici* c. IV. §. 3. et c. V. SPENER. L. I. c. II. §. 4. p. 28. ſ. et not. a. p. 29. TITIVS *iur. publ.* L. VI. c. II. §. 2. ſ. p. 605. ſ.

§. VII.

QVATENVS SINGVLAE IVRIS NATVRAE SPECIES AD PRINCIPIA IVRIS PVBLICI I. R. G. REFERENDAE.

Ex iis, quae ſuperiori §. diſputauimus, apparebit, qua demum ratione membra Imperii noſtri conſiderare debeamus, vt pro diuerſo eorum ſtatu, quo illa iure vtantur, queamus oſtendere. Et communis quidem illa, in imperantes et parentes, diuiſio in his quoque locum ſibi vindicat, minus tamen ſufficere poteſt, ad omnem earum naturam atque indolem cognoſcendam. Quodſi enim ad partes illas, ex quibus integrum Imperii noſtri corpus conficitur, reſpiciamus, deprehendimus, plures illud complecti res publicas, quarum ſubditi quidem ipſi quoque Imperio ſubiecti ſunt, at mediate tamen, quatenus nimirum imperantes earum ſummae in Imperio poteſtati ſubordinati ſunt, eidemque per pacta Imperii conſtitutiua, quae leges fundamentales nominamus, ſubiiciuntur: Hi autem intuitu reipublicae, quam quiſque regit, ſummam ipſimet exercent poteſtatem, et iure quidem proprio, pro indole tamen cuiuſuis territorii; in relatione vero

ad

Digitized by Google

ad ipſum Imperium diuerſimode conſiderandi ſunt, quatenus nimirum vel, vt vniuerſi, ſummam in eo poteſtatem exercent, vel, vt ſinguli, membra conſtituunt Imperii, adeoque ipſimet quoque Imperio certa ratione ſubſunt, eiuſque legibus obligantur. [a]) Hinc etiam, vbi cum Con-ſtatibus conferuntur, non ſimpliciter priuatis aequiparari poſſunt, quamuis inter ſe aequales, eidemque imperio ſubſint; [b]) verum opus omnino eſt, vt hoc quoque reſpectu conditionis eorum, vi cuius ipſimet in territoriis ſuis ſummi imperantes ſunt, ratio habeatur. Quod itaque multo magis adhuc intuitu exterorum, quiue ad Imperium noſtrum non pertinent, locum habebit. Neque tamen veris quoque Imperium noſtrum ſubditis deſtituitur, qui de ſumma poteſtate non participant, quibuſque vna parendi gloria relicta eſt. [c]) Quae quidem ideo neceſſario praemittenda fuerunt, vt, quem ius naturae in iure I. R. G. publico vſum praeſtare, quaue ratione inter eius principia connumerari poſſit, definire valeamus. Quod enim ſuperius iam aliquo loco [d]) monuimus, homines, pro diuerſo, in quo viuunt, ſtatu diuerſis quoque vti iuribus, membrorum etiam Imperii intuitu locum habet, et vel ideo curatiorem conſiderationem meretur, quo magis apparet, diuerſiſſimos eorum intuitu reſpectus occurrere poſſe. Negotia itaque Imperii, iure publico definienda, non vnius ſunt generis, variiſque iuris ſpeciebus locum relinquunt. Et proprie quidem, ea tantum ad illud pertinere, certum eſt, quae publica dicuntur, et ipſam rei publicae formam, atque eam adminiſtrandi modum concernunt. Quorum reſpectu, iuris naturae non niſi publici inter principia iuris noſtri publici mentionem facere poterimus. Quamuis enim omnia haec negotia legibus in primis Imperii fundamentalibus regantur; ipſae tamen illae leges, non fundantur modo in iure publico vniuerſali, verum etiam ex eiuſdem principiis vim ſuam obligandi habent, adeoque ius illud ad eas, tam intelligendas et tradendas, quam

 appli-

applicandas, maxime eſt neceſſarium. c) De quo magis adhuc ex inferius dicendis conſtabit, vbi de ratione, qua vſus iuris naturae in iure publico ſe exſerit, videbimus. At enim vero nec reliquis iuris naturae ſpeciebus, inter principia iuris publici, locus denegandus erit. Quum enim, quid circa negotia membrorum Imperii, tam inter ſe, quam cum exteris obtineat, ad ius quoque publicum Imperii noſtri certa ratione referre, ideo viſum fuerit, quia eiuſdem deciſio vel maxime quoque ex ſtatu illorum et relatione, quam ad I. R. G. habent, dependet; non poſſumus ſane, quin ius naturae priuatum etiam et gentium principiis iuris publici adnumeremus. Vt itaque breui, quae mens noſtra ſit, circa vſum iuris naturae in iure publico I. R. G. exponamus, ſequentibus eam exprimere viſum eſt poſitionibus. I) Ius naturae publicum, particulare illud ſingulorum I. R. G. territoriorum fundat, illuſtrat et moderatur. II) Eundem vſum idem illud ius intuitu iuris publici I. R. G. ſtrictim dicti, et quatenus hoc rei publicae Germanicae formam atque eam adminiſtrandi modum definit, praeſtat. III) In negotiis Statuum Imperii inter ſe, nec non iis, quae cum ſubditis eorum eos intercedunt, quatenus nimirum poſteriora ad cognitionem totius Imperii pertinent, iuri naturae priuato et Gentium locus eſt. IV) Denique idem ius Gentium negotia Statuum Imperii cum exteris moderatur. Legum autem Imperii fundamentalium, mentionem hic factam eſſe nullam, ideo vitio verti nobis non poterit, quia de principio iam agimus communi, quod tantum abeſt, vt propria excludat, vt ea potius ipſa ſui natura praeſupponat, earumque ante omnia rationem habere, dictitet.

a) Conf. TITIVS, *iur. publ.* L. VII. c. VIII. poſ. 23. ſeqq. p. 766. et *cit. diſſ.* c. I. §. 62. ſeqq. p. 304. ſeqq. et quae ſuperiore §. iam occupauimus.

b) Conf. TITIVS, L. I. c. I. §. 47. ſeqq.

c) Conf.

c) Conf. SCHWEDER. P. ſpec. Sect. II. c. XVIII. p. 1045. ſeqq. RHETIVS L. I. tit. 3. p. 145. ſ. SPENER. L. II. c. VII. §. 4. P. III. p. 9. ſeqq. PFEFFINGER. Lib. II. tit. 19. §. 1. n. e. p. 836. quamuis quoad Nobiles Imperii immediatos res dubio non careat. Iura eorum ſtrenue defendit IO. HENR. FELTZIVS, cuius diſſ. VI. *de dignitate Nobil. Imp. immed.* ipſo hoc anno Lipſiae iunctim prodierunt. 4. De Italia vid. SPENER. L. II. c.I. §. 9. ſeqq. P. II. p. 22. L. III. c. II. §. I. not. d. ſeqq. P. IV. p. 43. et c. VII. §. 6. ib. p. 244. ſeqq. Illuſtr. MASCOVIVS L. II. c. V. in primis §. 74. ſeqq. LVD. CONR. DAHN, in diſſ. *de Vaſallo non Statu Imperii*, praeſ. IO. CHPH. SCHROETERO Ien. hab. 1704. et eod. an. in forma tractatus recuſa. 8.

d) §. II. not. d.

e) Conf. §. V.

§. VIII.

CONTINVATIO.

DE NEGOTIIS STATVVM IMP. INTER SE ET CVM SVBDITIS.

Prior propoſitio vel ideo probatione eget nulla, quia iam ſupra [a]) oſtendimus, ius publicum vniuerſale fundamentum et quaſi fontem omnis iuris publici particularis conſtituere, maximamque, tum in illuſtrando eo, tum in applicando, vſum praeſtare. Id ſaltem monemus, non fruſtra hanc a nobis propoſitam eſſe regulam, vbi de vſu iuris naturae in iure I. R. G. publico agimus. Quum enim Status Imperii noſtri, non obſtante ſumma, quam in prouinciis ſuis exercent, poteſtate, Imperio tamen ſubiecti ſint, hoc merito quoque ſibi vindicat ius, defendendi ſubditos illorum contra vim iniuſtam, et quae contra leges cuiuſuis territorii fundamentales iiſdem infertur, [b]) ſiquidem omnino reipublicae intereſt, ne quis re ſua male vtatur. Quodſi igitur eiuſmodi querelae ad Imperium delatae fuerint, in iis decidendis, praeter leges illas fundamentales, iuraque Imperii noſtri propria, quam maxime quoque ad ius publicum vniuerſale reſpiciendum erit. Ad Imperium autem, diximus, has referendas eſſe querelas. Quamuis enim nos non lateat, ius, protegendi ſubditos contra

Digitized by Google

tra dominorum territorialium inſultus, a quibuſdam ſoli Imperatori tribui, eiuſque adnumerari ſolere reſeruatis; [c]) veremur tamen, ne parum illud conueniat conditioni Statuum Imperii, quae minime permittere videtur, vt negotia, quae libertatem, dignitatem, et poteſtatem eorum concernunt, ſoli Imperatori decidenda, relinquantur. Alteram, quod attinet regulam noſtram, vt in illa illuſtranda prolixiores ſimus, minus eſt neceſſarium. Quae enim ſuperius [d]) iam hanc in rem diſputauimus, eidem demonſtrandae ſufficere poſſe, toti confidimus. Progredimur itaque ad tertiam propoſitionem, qua aſſeruimus, in negotiis Statuum Imperii inter ſe, aut cum ſubditis ſuis, iuri naturae priuato, gentiumque locum eſſe. Neque enim cum communi Dd. vulgo ſentiendum putamus, qui Status Imperii in negotiis eiuſmodi, quae priuata vocant, priuato tantum iure vti, ſibi perſuadet, [e]) maxime vbi hoc nomine ipſum ius Ciuile, ſeu Romanum, intellectum volunt. Nimis profecto iniurii ſunt in Principes noſtros, qui facta eorum ad hanc regulam examinanda pronunciant. Principes enim, eiuſmodi actus celebrantes, principes ideo, hoc eſt, ſummi imperantes eſſe non deſinunt, hinc quoque omnis dignitatis eorundem reſpectus minime eſt abiiciendus. [f]) Interim tamen, quae hac poſitione continentur, pleniorem paulo merentur conſiderationem. Negotia nimirum Statuum Imperii, de quibus hic agimus, vel alios Con-Status, vel ſubditos reſpiciunt. Vtraque non vnius ſunt generis, neque adeo omnia huc pertinent. Quae enim cum Con-Statibus principes ineunt negotia, vel res cauſaſque mere priuatas concernunt, vel territoria aut ipſum Imperium afficiunt. [g]) De poſterioribus dubitare non attinet, quin ad ius publicum, proprie ſic dictum, pertineant, adeoque ad alteram, quam ſuppeditauimus, regulam referri debeant. Sic v. gr. alienationes et oppignorationes territoriorum, ſeruitutes iis imponendas, confoederationes item, et id genus conuentiones

alias,

alias, ad ius priuatum plane non poſſe referri, defendimus, neque eiuſdem principia admittere, niſi in quantum lege aut conſuetudine Imperii, adeoque ipſo iure publico, ea adoptata eſſe, conſtat. Priorum e contrario intuitu alia omnia dicenda ſunt. Horum enim reſpectu Principes noſtri eodem, quo alii ſummi imperantes, iure vtuntur, iure nimirum Gentium. Quae tamen ſententia limitatione quadam reſtringenda eſt. Status enim noſtri, quatenus ſunt membra I. R. G., ſuperiorem aliquam in ſe agnoſcunt iuriſdictionem, ſummorum ſcilicet Imperii tribunalium, quibus controuerſiarum ſuarum deciſionem per leges Imperii fundamentales commiſerunt. [h]) Eatenus itaque haec quoque negotia priuatorum indolem induunt, atque ex iuris etiam priuati principiis decidenda ſunt. Quo tamen nomine non ius ciuile, ſiue Romanum, [i]) ſed illud potius Imperii noſtri, quod legibus vel conſuetudinibus eiuſdem conſtitutum vel receptum eſt, et ius in primis etiam naturae, intelligitur. [k]) Neque vero obſcurum eſſe poteſt, ita illud negotiis Statuum applicandum eſſe, vt conditionis ſimul eorum, qua ſummi in territoriis imperantes ſunt, ratio habeatur, adeoque, nec hoc reſpectu vſum iuris Gentium, in his Statuum negotiis, fruſtra a nobis aſſertum fuiſſe, conſtat. [l]) De negotiis denique Principum noſtrorum cum ſubditis ſuis idem fere dicendum. Summa penes eos in territoriis ſuis poteſtas eſt, adeoque non minus, ac alii ſummi imperantes, legibus ſoluti ſunt, [m]) imo naturalibus quoque, ſi obligationem externam ſpectes, iis exceptis, quae ipſam rem publicam reſpiciunt; legibus tamen viuunt, adeoque in contractibus atque aliis actibus, cum ſubditis celebrandis, priuati quoque iuris vſum admittunt. Idque eatenus ex iuris quadam neceſſitate fieri conſtat, quatenus illi, tanquam membra Imperii, ſummis eiuſdem ſubſunt iudiciis, coram quibus a ſubditis quoque ſuis conueniri poſſunt. [n]) Neque vero aliud ius illud priuatum erit, quam,

aut

aut particulare territorii, aut vniuerſale Imperii, habita tamen omnino et iuris naturae tum priuati, tum, ob dignitatem Statuum et poteſtatem, et Gentium ratione. Ex quibus facile quoque, quid circa negotia Statuum, cum aliorum Principum ſubditis, ſtatuendum ſit, definiri poterit.

a) §. V. conf. BOEHMERI *introd. in ius publ. vniuerſ.* P. gen. c. IV. p. 92. ſeqq.
b) Conf. PFEFFINGER *ad* VITRIAR. L. III. tit. 2. §. 60. n. 19. P. III. p. 330. ſeqq. tit. 17. §. 72. n. b. p. 1244. ſ. et tit. 19. §. 89. n. b. P. IV. p. 71.
c) Vid. FRANC. FRID. AB ANDLER *Corp. Rec. Imp.* v. *Kayſer.* n. 21. (4) imo legibus ciuilibus eos ſubiicit, v. *Reichs-Fürſten.* n. 8.
d) All. §. V.
e) Conf. RHETIVS, L. I. Tit. I. §. 71. p. 39. conf. IO. IAC. HELFRICH, *de iuriſprud. Princip. Ordin. S. R. I. G. priu.* Spec. II. §. I. n. c. p. 12.
f) Conf. SPENER. L. I. c. 12. §. 5. in pr. n. c. p. 371. ſ. P. I. TITIVS L. IV. c. 9. p. 469. ſeqq.
g) HELFRICH, *all. loc.* Spec. I. §. 12. p. 19.
h) Conf. TITIVS L. VII. c. I. §. 21. ſeqq. p. 685. SPENER, L. II. c. X. p. 144. P. III.
i) Conf. B. MICH. HENR. GRIBNER. *de praeiud. Princip. Imp. ex abuſu iur. Iuſtin.* c. II. §. I. p. 26. ſ. HELFRICH, Spec. II. §. 3. p. 15. ſeqq.
k) Conf. SPENER, L. I. c. XII. §. 3. ſeqq. p. 365. P. I. GRIBNER. *all. loc.* §. 5. ſeqq.
l) Vid. IO. GEO. DE PONIKAV, diſſ. *de conditione priuata Statuum Imperii.*
m) Conf. PVFFENDORF, *de I. N. et G.* L. VII. c. VI. §. 3. p. 213. ſ. P. II. TITIVS, L. I. c. I. §. 59. ſeqq. p. 24. et L. III. c. IX. §. 5. p. 373.
n) Conf. PFEFFINGER, *all. loc.* p. 1244. ſeqq.

§. IX.

DE NEGOTIIS STATVVM IMP. CVM EXTERIS. NEGOTIA DOMESTICA STATVVM.

Reſtant denique, quarto, negotia Statuum I. R. G. cum exteris, in quibus decidendis iuri Gentium locum aſſignauimus. Verum et haec curatiorem conſiderationem merentur,

Digitized by Google

rentur, ſiquidem plures circa ea quaeſtiones occurrunt, non vna communi regula dirimendae. Quum enim Status Imperii duplicem gerere perſonam conſtet, ſummorum nimirum imperantium, intuitu territoriorum, quae poſſident, et ſubditorum, intuitu Imperii, facile apparere poteſt, non plane eandem illis, cum aliis imperantibus, quoad negotia, cum exteris celebranda, libertatem adſcribendam eſſe, ſed haec eorum poteſtas eatenus potius reſtringenda venit, ne ex eiuſmodi negotiis praeiudicii quidquam, vel in Imperium, vel in Con-Status, redundet. [a]) Quo quidem reſpectu ea iuri publico, tam particulari Imperii, quam vniuerſali, ſubſunt. Quatenus vero eiuſmodi negotia Status Imperii noſtri licite ineunt, tam quoad formam, quam quoad obligandi modum, vnice ex iure Gentium diiudicanda ſunt. At quoad media, ius ſuum ab altero conſequendi, anceps omnino oritur quaeſtio. Neminem latet, iure Gentium non, niſi bello, cogi poſſe refractarios, ut obligationem, qua nobis obſtricti ſunt, adimpleant. [b]) Quid ergo de Statibus Imperii dicendum erit? Et an hic quoque ius Gentium vſum praeſtare poterit? Poterit ſane, modo legum quoque publicarum ſimul ratio habeatur, quia nimirum de membris Imperii noſtri ſermo nobis eſt. Quod vt dilucidius appareat, duos, in quibus eiuſmodi medio opus eſſe poſſit, caſus paucis expoſuiſſe, iuuabit. Aut enim Status quidam Imperii extero cuidam Principi ius ſuum denegat, aut ab hoc ille hanc patitur iniuriam: Et illo quidem caſu non inficiamur, Principem extraneum conuenire poſſe Statum Imperii coram ſummis Imperii tribunalibus, [c]) maxime cum Imperii quoque interſit, ne Statui ab exteris bellum inferatur, ex quo non hic modo, verum et ipſum quoque Imperium, damnum facile pati poteſt. At neque dubitamus, quin, in decidendis his controuerſiis, ad ius cum primis Gentium reſpiciendum ſit, quia Status Imperii exterorum intuitu pro priuatis haberi omnino nequeunt, neque ad leges

Digitized by Google

et conſuetudines Imperii ab his prouocari poteſt, vnde Status, vel hoc caſu, iure ſummorum imperantium cenſendi ſunt. Aliud tamen dicendum videtur, quando ius, quod extraneus perſequitur, ex lege quadam Imperii publica, v. g. pacificatione vel foedere deſcendit, aut Status deciſioni legum Imperii expreſſo pacto negotium ſubiecerit. Quodſi tamen Principi extraneo, hanc ingredi viam, volupe non fuerit, nec non poſteriori in caſu, vbi is Statui cuidam Imperii ius ſuum denegat, non niſi ex Gentium iure lis poterit decidi. [d]) Quae quidem ſufficere poſſe putamus, ex quibus intelligi queat, quaenam iuris naturae partes, quaue illae ratione, inter principia iuris publici I. R. G. connumerari debeant. Neque veremur, obiici nobis poſſe, plura, quae hanc in rem diſſeruimus, non ad ius Imperii publicum, ſed ad priuatum potius pertinere. Ex iis enim, quae hactenus in medium prolata fuerunt, ſatis conſtare poterit, quam arcto ius illud priuatum cum iure publico cohaereat vinculo, et ita quidem, vt omnia, quae ad illud ſpectant negotia, ſi non ab initio ſtatim, certe tamen ex poſtfacto, vbi nimirum in controuerſiam deducta fuerint, publicorum naturam conſequantur, adeoque ad ius quoque publicum, eo tamen, quem demonſtrauimus, modo, pertineant. Nec vitio nobis verti poterit, omiſſio magnae nobiliſque negotiorum Principum Imperii partis, quae ipſas eorum familias domuſque concernunt, adeoque non incongrue domeſtica vocari poſſent. Nihil enim hic de matrimoniis, [e]) tutelis, teſtamentis [f]) et id genus aliis negotiis ſtatuimus. Verum enim vero, cum ſatis appareat, omnia haec negotia vel cum Con-Statibus, vel exteris, vel ſubditis, quibus etiam vxores et liberos adnumerare, non dubitamus, [g]) celebrari, et praeterea ſtatum, tum territoriorum, tum ipſius quoque Imperii, publicum quam maxime afficere; peculiari circa ea opus non fuiſſe regula, toti perſuaſum habemus. [h])

a) Conf.

Digitized by Google

a) Conf. TITIVS, L. III. c. VIII. p. 356. ſeqq. IAC. BRVNNEMANN. *de foederibus Statuum Imperii cum exteris.* Hal. 1703. Illuſtr. MASCOVIVS *de iure foederum in S. R. I.* Lipſ. 1726. add. PFEFFINGER, L. III. tit. 19. §. 134. n. b. p. 83. P. IV.

b) Vid. PVFFENDORF, *I. N. et G.* L. VIII. c. VI. §. 2. p. 433. GROTIVS *I. B. et P.* L. II. c. I. §. 2. p. 136.

c) Vid. PFEFFINGER, L. III. tit. 2. §. 60. n. 19. p. 330. P. III. STRVV. *Synt. iur. publ.* c I. §. 22.

d) Conf. SPENER, L. I. c. XII. §. 2. not. d. p. 364. qui exemplum allegat FRIDERICI WILHELMI, Electoris Brandenburg., ob debitum pecuniarium Hiſpanorum naves intercipientis. vid. PVFFENDORF. *rer. Brandenburg.* L. XVIII, §. 10. 11.

e) Conf. PFEFFINGER, L. III. Tit. 2. §. 60. p. 290. ſeqq.

f) IDEM, L. IV. tit. 20. §. 17. p. 112. ſeqq. P. IV.

g) IDEM. L. III. tit. 17. §. 9. ſ. p. 1152. ſ.

h) Conf. TITIVS L. III. c. IX. p. 470. ſeqq. SPENER, L. I. c. XII. §. 5 p. 368. ſeqq. it. L. II. c. XIII. §. 13. p. 366. ſeqq. P. III. et GRIBNER. *all. diſſ.* c. II. §. 6. ſeqq. p. 31.

§. X.

VSVS IVRIS NATVRAE IN ILLVSTRANDO ET CONFIRMANDO IVRE PVBLICO I. R. G.

Ne tamen vllum diſſentientibus relinquamus ſententiae ſuae praeſidium, dum forte vrgere poſſent, omnia, quae hactenus diſſeruimus, vſum, non niſi ſubſidiarium, innuere, noſtrum nunc erit, vt modum quoque, quo iuris naturae in iure publico I. R. G. vſus ſe exſerat, oſtendamus. Ex hoc enim certo demum conſtare poterit, quo iure inter principia iuris publici locum mereatur. Atque duplicem potiſſimum eum eſſe deprehendimus, praeter ſubſidiarium illum, ſiue ſuppletorium, quem etiam a nobis diſſentientes admittunt, quorum alter quidem ad illuſtrandum ius publicum, alter ad confirmandum illud pertinet. Ius ſine interpretatione nullum eſt, nulla ſine doctrina iuriſprudentia. Ius itaque publicum quoque interpretatione et doctrina illuſtrandum erit et tradendum. [a]) Quamuis enim, ius publicum in Academiis doceri debere aut poſſe, plures negauerint, [b]) interpretationem tamen

men

Digitized by Google

men omnem reiicere non potuerunt, ſiquidem et ipſa applicatio interpretationis quandam ſpeciem conſtituit, [c]) atque opinio, ad minimum intuitu Imperii noſtri, parum conueniens, ab aliis iam confutata eſt. [d]) De variis interpretationis ſpeciebus hic agere, nihil attinet, maxime cum, non niſi doctrinalem, eam omnem eſſe, atque authenticam, quam vocant, cum vſuali ad legiſlationem potius pertinere, nulli dubitemus. [e]) Id ſaltim defendimus, neque in adornanda iuris publici doctrina, neque in illuſtrandis legibus Imperii obſcurioribus aut dubiis, iure naturae carere nos poſſe. Quodſi enim, vt CICERO loquitur, [f]) *Stirps omnis iuris natura eſt*, adeoque omne quoque ius publicum particulare in iure illo vniuerſali, quod naturae dicimus, fundamentum ſuum inuenit, nemo ſane illud commode tradere atque explicare poterit, niſi ſufficiente inſtructùs ſit huius doctrina. Omnes leges humanae, ſiue poſitiuae, vel additamenta comprehendunt, quibus ius naturae auctum eſt, vel concluſiones, ex hoc deductas, continent. Eorum intuitu quam maxime intereſt, vt ab iis, quae iuris naturae ſunt, probe ſecernantur; has autem, ex propriis potius principiis, quam legibus demum ciuilibus addiſcere, omnino expedit, quo ſcilicet genuinum eorum ſenſum indagare, et legis adeo, non verba tantum, ſed vim quoque et poteſtatem tenere, poſſimus. [g]) Quamuis igitur nec leges expreſſae, quas publicas fundamentales hic dici conſtat, nos deficiant, iure tamen naturae carere non poterimus, aut omnis, quam in iure publico affectamus ſcientiam, manca erit, et valde ſuperficiaria, imo haud raro multum ineptiens, quando nimirum, veri legis cuiuſdam principii loco, non niſi abſurda gloſſemata, aucupamur. Quod, vti intuitu legum illarum certum eſt, quae ſatis clarae ſunt et perſpicuae ita multo magis adhuc in dubiis atque obſcuris locum habebit. Ius naturae fundamentum omnis iuris humani conſtituit, adeoque illi etiam, penes quos, leges in I. R. G. publicas

Digitized by Google

cas ferendi, poteſtas eſt, in his condendis, illius rationem habuiſſe, idque in dubio potius voluiſſe confirmare, praeſumendum eſt. Neque adeo ſenſus cuiuſdam legis publicae, principiis iuris naturae contrarius, vnquam defendendus erit, ſed in dubio ſtrictim illud ſequi conuenit. Quod qui fecerit, nunquam profecto praeconceptis opinionibus, antiquitatis licet ſpeciem prae ſe ferentibus, ſeduci, aut partium ſtudio poterit corrumpi. Quum e contrario, neglectis iuris naturae ſtudiis, facillimum ſit, vt opinionem quandam, ſatis quidem ſpecioſam, omni tamen fundamento penitus deſtitutam, adoptemus, maxime, vbi, parti cuidam prae caeteris dediti, id ſemper magis verum iuſtumque arbitremur, quod eidem quam optime conuenit. Ex quibus facile quoque de altero, quo iuris naturae in iure publico I. R. G. vſus ſe exſerit, modo, qui in confirmando hoc conſiſtit, conſtare poterit. Fieri ſane vix poteſt, vt, quod vni expedit, alteri quoque conducat, hinc frequentes admodum de legibus parum aequis, exaudiuntur querelae. Idem quoque intuitu iuris publici euenire conſtat. Non exteri modo illud ſaepius iniquitatis atque iniuſtitiae accuſare intendunt, verum et ipſa quoque membra Imperii, quorum commodis hoc vel illud, legibus publicis ſancitum, parum conuenire videtur, de iis conqueruntur. Qui ſane clamores compeſci non poterunt facilius, quam demonſtrata, legis poſitiuae cum iure naturae, conſonantia. [h]) Iuris autem naturae ideo hoc §. generatim tantum mentionem fecimus, ne opus haberemus, ea repetere, quae §§. proxime praecedentibus iam diſſeruimus, ex quibus, quaenam iuris naturae ſpecies, pro indole cuiuſuis negotii, praecipue attendenda ſit, facile conſtare poterit.

a) Diſſentire videtur SPENER, L. I. c. I. §. 10. p. 16. ſ. conf. tamen, quoad ius publicum I. R. G., IDEM, C. III. p. 39. P. I.

b) Vid. PFEFFINGER, in Prooem. §. 18. p. 24. ſ. P. I.

c) Conf. CHR. GODF. HOFFMANN. diſſ. *de ratione interpret. LL. I. R. G. publicas.* c. I. §. 5. p. 4. (Lipſ. 1720.)

d) Conf.

Digitized by Google

d) Conf. PFEFFINGER. *all. loco.* TITIVS, L. I. c. I. §. 34. p. 15.
e) Conf. HOFFMANN. *all. loco*, et c. III. IO. LAVR. HOLDERRIEDER, *de princ. interpret. LL adaequat.* Sect. I. §. 5. 6. (L. 1736.)
f) *De legibus.* L. I.
g) Vid. BOEHMER. *iur. publ. vniuerſ.* P. gen. c. IV. p. 92. ſeqq.
h) Conf. BOEHMER. *all. loco. Legem enim bonam a mala nulla alia, niſi naturali norma, diuidere poſſumus.* CICERO de *legib.* L. I. add. SPENER, L. I. c. XII. §. 2. n. c. p. 364. P. I.

§. XI.

IVRIS NATVRAE VSVS SVBSIDIARIVS.

Denique et ſuppletorius eſt iuris naturae in iure I. R. G. publico vſus, et ſubſidiarius, iis nimirum in cauſis, vbi expreſſae leges Imperii noſtri deſiderantur. Quia enim non omnia legibus poſitiuis definiri queunt, [a]) quae iis determinata non ſunt, iuri naturae relicta intelliguntur. Quatuor autem potiſſimum ad ius naturae, tanquam ſubſidium iuris publici, recurrendum eſt caſibus, quorum ſinguli ſigillatim conſiderandi ſunt, vt inde appareat, ex quanam illius parte huius ſupplementa petenda ſint. Dantur primo controuerſiae haud paucae inter ipſum Imperium R. G. exteraſque Gentes. Atque in his quidem ad pacta cum primis reſpiciendum eſt, quae cum aliis Gentibus Imperium R. G. iniit, ſpecialia, quorumue inter ipſas leges Imperii fundamentales ideo mentio fieri ſolet, quia ſtatum eius publicum quam maxime afficiunt, dum iura praeſertim, fineſque illius, exterorum intuitu, determinant, [b]) atque in quibus interpretandis, illuſtrandis aut confirmandis, ea quoque obtinebunt, quae §. antecedente diſputauimus, et ita quidem, vt iuris in primis publici vniuerſalis et Gentium ratio habeatur. At vbi eiuſmodi pacta nos deficiunt, omnia huius generis negotia ex iure naturae Gentiumque vnice diiudicanda erunt et decidenda. Ad ea enim haec pertinent, quae inter liberas gentes agitantur, neque aliam agnoſcunt regulam, quam ius illud vniuerſale, omnes, vt homines, ita et gentes, obligans. Deinde etiam inter

Impe-

Digitized by Google

Imperatorem et Status Imperii haud raro oriuntur controuerſiae, ipſum ſtatum Imperii publicum, atque Ordinum iura et praerogatiuas concernentia, quarum tamen deciſio ex legibus fundamentalibus, ſiue ſcriptis ſiue non ſcriptis, haberi nequit. [c]) Quo quidem in caſu obſcurum eſſe non poteſt, ius naturae publicum in ſubſidium vocandum eſſe, iuncto tamen, pro ratione ſtatus Imperii noſtri, iure quoque Gentium. Vlterius inter ipſos Status Imperii, quibus Imperator quoque, quatenus vt territoriorum, quae regit, dominus conſideratur, adnumerandus eſt, [d]) controuerſias oriri, non eſt infrequens. Quae vbi ipſum Imperii noſtri, vel etiam ſingulorum territoriorum ſtatum publicum tangunt, deficientibus legibus Imperii aut pactis ſpecialibus, iuris naturalis publici, cum Gentium iure coniungendi, deciſionem expectant; priuata autem negotia quando concernunt, nec ex iure Imperii, conſtituto aut recepto, dirimi poſſunt, ius naturae priuatum defectum ſupplere poterit, ita tamen, vt, propter ſummam, quam Status noſtri in terris ſuis exercent poteſtatem, Gentium quoque iuris ratio habeatur. Denique, quae Statibus Imperii cum exteris rebus publicis intercedunt, lites, ſi pacta ſpecialia non adſint, non niſi ex iure Gentium dirimi poterunt, quia ſcilicet harum intuitu Status noſtri omnino pro ſummis imperantibus habendi ſunt. [e]) Quibus tamen vlterius exponendis non immorabimur; quae enim §. §. VIII. et IX. iam occupauimus, facile huc quoque applicari poſſunt. Iuri enim, quod vel ipſis legibus expreſſis conſtanter iungendum, his deficientibus, multo adhuc minus negandus erit vſus. Neque de ciuilibus tantum negotiis haec vera ſunt, verum quoad delicta quoque Statuum Imperii omnino locum habent, in quibus diiudicandis, poſt leges Imperii proprias, vel maxime quoque ad Ius Naturae et Gentium reſpiciendum eſt. Otium tamen nobis hac in re

Digitized by Google

fecit Conſ. CRAMERVS, omnia, quae circa delicta poenaſque Statuum Imperii diſputari queunt, elegantiſſimo commentario complexus. f)

a) L. 10. *D. de legibus.*

b) Quo pertinet v. g. Pax Weſtphalica et reliquae pacificationes. vid. Illuſtr. MASCOV. *pr. iur. publ.* L. I. cap. VI.

c) V. gr. quaeſtiones de reſeruatis caeſareis eorumque exercitio, de quibus conf. SPENER L. IV. c. V. P. V. p. 121. ſeqq. TITIVS, L. V. c. III. §. 20. ſeqq. p. 531. De neutralitate conf. PFEFFINGER, L. III. tit. 19. §. 139. ſeqq. T. IV. p. 89. ſeqq.

d) Dubitat quidem PFEFFINGERVS L. I. tit. 19. §. 2. n. c. p. 836. ſ. P. II. num Imperator ſubditis Imperii adnumerandus ſit. Conf. TITIVS L. V. c. IV. §. 5. ſeqq. p. 549. it. L. VII. c. I. §. 4. ſeqq. p. 680. At certum tamen eſt, eum intuitu prouinciarum, quas poſſidet, eodem cum reliquis Statibus Imperii iure vti, neque legibus Imperii, ſiue publicis ſiue priuatis, ſolutum eſſe, adeoque etiam ſupremam iudiciorum Imp. iuriſdictionem agnoſcere debere, conf. PFEFFINGER, L. III. tit. 12. §. 20. n. a. (3) p. 895. ſ. P. III.

e) Conf. §. IX. not.

f) Vid. Conſ. IO. GEO. CRAMER. diſſ. *de delictis et poenis Statuum I. R. G.* (Frf. 1728. et rec. Lipſ. 1738.)

§. XII.

DE IVRE CIRCA SACRA.

Atque haec quidem, pro inſtituti noſtri ratione, omnino ſufficere poſſent. Neque tamen adeo inconueniens erit, meditationibus noſtris, de vſu iuris naturae in iure I. R. G. publico, corollariorum loco, obſeruationes adhuc quaſdam adieciſſe, quae noua nobis, pro ſtabilienda ſententia noſtra, argumenta ſuppeditare queant. Summa in re publica poteſtas quam maxime quoque circa ius Sacrorum ſe exſerit, adeo, vt plures non dubitent, duas eiuſdem defendere partes, quarum ſacra altera, altera ſecularia negotia moderatur. Quod eatenus quidem admitti poteſt, vt ad obiectum potius, quam ſubiectum

Digitized by Google

ctum ſummi imperii reſpiciamus. Merito enim illorum opinionem reiicimus, qui duplicem principi affingunt perſonam, eumque, nunc tanquam ſummum Imperantem, mox quà Epiſcopum ſummum, conſiderandum eſſe, docent. [a]) Siquidem maieſtas in quauis re publica, non niſi vna, eſſe poteſt, [b]) atque in ea quoque ſe extendit, quae ad ſacra vulgo referuntur, ſiue is, penes quem ſumma eſt poteſtas, iiſdem, ſiue diuerſis, ſacris vtatur. [c]) Quae enim ſacrorum nomine ſignificari ſolent, cultum Dei, non niſi externum, reſpiciunt, cuius fundamenta quidem et principia omne humanum Imperium reſpuunt, [d]) ipſe tamen cultus ille, quatenus actionibus externis abſoluitur, ſupremae poteſtati ſubeſt, ita ab ea dirigendus, ne ſecuritatem aut tranquillitatem rei publicae laedat. [e]) Atque hoc quidem ſenſu ius quoque publicum vniuerſale in Ciuile ſ. ſeculare et Sacrum diuidi poteſt. Quoad Germaniam noſtram res paullo aliter ſe habet, et varias hoc ius expertum eſt viciſſitudines. [f]) Primis quidem temporibus omne illud ius ad ſupremam poteſtatem, Imperatores puta, quorum auctoritas Monarchicae aut aequalis, aut parum inferior, tunc erat, pertinuit. [*]) Poſtea autem cleri artificiis [g]) multis modis imminui coepit, donec tandem illud penitus eriperet Imperatoribus noſtris. [h]) Quo factum fuit, vt duplex in rebus publicis noſtris oriretur poteſtas, quarum altera ſecularia, altera ſacra negotia regebat. Illa penes Principem, haec apud Pontificem erat, communicata tamen certa ratione cum Epiſcopis. Quin imo poſterior haec poteſtas omnem forte aliquando poteſtatem ciuilem corripuiſſet, minimum in id variis artibus diu iam Clerus Romanus elaborauerat, niſi, a Deo excitatus, ſtrenuus ille libertatis et veritatis Chriſtianae aſſertor, B. LVTHERVS, iuribus Eccleſiae ab iniquis vſurpationibus vindicatis, ipſis quoque Imperantibus occaſionem praebuiſſet, de redintegranda maieſtate ſua cogitandi. [i]) Et quamuis

uis non omnibus eorum contigit eſſe tam felicibus, vt, excuſſo iugo clericali, plenum iuris circa ſacra vſum, poſtliminii quaſi iure, ſibi aſſerere potuerint; fracto tamen ſemel imperio Curiae Romanae, iura Statuum Imperii legitimo ſuo vigori reſtituta ſunt. Id quod neque illis, qui eius auctoritatem adhuc reuerenter colunt, non potuit eſſe non proficuum. [k]) Ius itaque circa ſacra non minimam iuris publici I. R. G. partem conſtituit. Atque, intuitu quidem Principum Catholicorum, pactis cum ſede Romana initis, et Concordatis in primis Nationis Germanicae, innititur; reſpectu autem Principum Proteſtantium, ex Tranſactione Paſſauienſi, Pace Religioſa et praeſertim Weſtphalica, diiudicandum eſt. Neque tamen hac quoque ex parte ius naturae, publicum in primis vniuerſale, vſu deſtituitur, quin potius veri principii honorem iure tuebitur optimo. Siue enim ad interpretationem legum harum fundamentalium reſpicias, ſiue eas conſideres, quatenus defendendae illae ſunt contra accuſationes et criminationes Pontificis Romani eiuſque aſſeclarum, [l]) ſiue denique ad ea animum aduertas, quae, legibus his ſatis non determinata, aliunde ſupplenda et decidenda veniunt, non poteris ſane, quin maximum et conſtantiſſimum iuris publici vniuerſalis, in iure noſtro publico circa ſacra, vſum agnoſcas. Nec eſt, vt quis obiiciat auctoritatem PACIS WESTPHALICAE, [m]) quae omnes harum legum interpretationes prohibere videtur. Aliud enim omnino eſt, leges publicas impugnare, in dubium vocare, atque aſſertiones contrarias inde deducere; aliud vero illas interpretando illuſtrare, confirmare atque ad facta applicare. Illud, non vero hoc, ſanctione P. W. prohibitum eſſe, vel ex ipſis eius verbis ſatis apparet. [n])

a) Quae communis doctrina eſt ICtorum antiquorum, conf. BOEHMER. *iur. Eccleſ. proteſt.* L. I. Tit. XXXI. §. 43. ſeqq. T. I. p. 743. ſeqq. et in diſſ. *de Iure Epiſcopali Principum Euangelicorum*, Hal. 1712. ANON.

(CHR.

(CHR. THOMASII) *Vnterſuchung des wahren Grundes, aus welchem die höchſte Gewalt eines Fürſten über die Kirche herzuleiten iſt.* Hal. 1719. 4.

b) Conf. B. GRIBNER. *pr. iuriſprud. nat.* L. II. c. II. §. 3. p. 163. ſ. HENR. HENNIGES, *de ſumma Imp. R. poteſt. circa ſacra.* c. II. §. 2. p. 25. ſeqq.

c) Vid. GRIBNER, *all. loc.* c. IV. §. 2. n. 2. 3. p. 180.

d) Vid. BOEHMER. *iur. publ. vniuerſ.* P. Spec. L. II. c. V. §. 9. p. 459.

e) IDEM, *ibid.* §. 10. p. 460. ſeqq.

f) De quibus conf. IO. SCHILTER. *de libertate eccleſ. German.* (I. 1683. 4.) CHR. THOMASII *hiſtoria contentionis inter Imperium et ſacerdotium.* (H. 1722. 8.) IO. HENR. FELTZ, *de fatis iuris circa ſacra in I. R. G.* (Arg. 1710.)

*) Vid. SPENER. *iur. publ.* L. II. c. 14. §. 2. p. 373. ſeqq. P. III.

g) Quae exponit THEOD. GIBELLINVS (ſub quo nomine latere MATTH. GOEBELIVM, Conſulem Budiſſin., obſeruat WALCH, *in der Einleitung in die Religions-Streitigkeiten auſſer der Euangeliſchen Kirche.* P. II. p. 482.) in *Caeſareopapia Romana,* c. praef. CHR. GODF. HOFFMANNI. rec. Budiſſ. 1720. 4.

h) Conf. HENR. MEIBOM. *de iure inueſtiturae Epiſcopalis Impp. Rom. per vim et tyrannidem ademto,* in T. III. *Scriptor. rer. Germ.* SPENER *all loc.* §. 3. 4. p. 381. ſeqq.

i) Conf. BOEHMER, or. Secul. *de meritis Aug. Conf. in rem iuridicam.* Hal. 1730. I. PETR. DE LVDEWIG, *de praecipuo Principis Euangel.* (H. 1719.) SPENER. *all. loco.* §. 7. ſ. p. 408. ſeqq.

k) Conf. BOEHMER. diſſ. *de Beneficiis Aug. Conf.* c. II.

l) Non Pacem modo Religioſam acerrime impugnarunt, conf. CHR. GOTTFR. HOFFMANN. *Bibliotb. iur. publ.* p. 166. ſeqq. Verum et contra Weſtphalicam ſemel iterumque proteſtatus eſt Pontifex R. conf. Ill. RECHENBERG. Diſſ. *de Pac. Oſnabrug. obligat. vniuerſali,* Sect. I. §. 9. (L. 1720.) et add. HOFFMANN, *all. loco.* pag. 422. ſ.

m) Art. V. §. 50.

n) Conf. PFEFFINGER *ad* VITRIAR. in prooem. §. 18. n. 2. pag. 25.

Digitized by Google

§. XIII.

DE NEGOTIIS FEVDALIBVS.

Denique et de negotiis feudalibus, et iuris naturae in iis vſu, paucis videbimus. Pluribus Imperium R. G. feudis conſtare, adeo, vt non plane inconcinne regnum feudale dici poſſet, certius eſt, quam vt probatione opus habeat. [a]) Quamuis enim nec deſint territoria, a Statibus vel ſubditis Imperii Allodiorum iure poſſeſſa, [b]) plurima tamen ſub lege fidelitatis nexuque feudali illi tenent. Quorum varias quidem diuiſiones plenius hic exponere, ad praeſens inſtitutum nihil conferre poterit. Vnicam vel attigiſſe ſufficiat, qua in mediata atque immediata diſpeſcuntur. Ex quibus tamen, non niſi poſteriora, ad ius publicum pertinent, quae ſcilicet Status Imperii ab Imperatore atque Imperio recognoſcunt. Quodſi itaque ſcire velimus, an et quatenus et horum intuitu iuri naturae inter principia iuris I. R. G. publici locus concedendus ſit, diſtinguendum putamus inter negotia feudalia, quae ipſum Germanici Imperii, aut ſingulorum territoriorum, ſtatum publicum, libertatem item et iura Imperatoris et Statuum Imperii, concernunt; atque ea, quae formam feudorum, inueſtituram, modos acquirendi et conſeruandi, atque id genus alia reſpiciunt. [c]) Illa ad ius publicum vnice pertinent, ex LL. Imperii fundamentalibus decidenda, adeoque in iis etiam ius naturae publicum et Gentium vſum praeſtare poterit, non ſecus, ac in aliis negotiis Imperii publicis, ita nimirum, vt, non in illuſtrandis modo et confirmandis legibus Imperii, ad id cum primis reſpiciamus, verum et inde quoque repetamus deciſionem, vbi ea ex LL. expreſſis haberi nequit. Poſterioris autem, generis controuerſiae ad negotia potius priuata ſpectant, itidem non niſi legibus Imperii noſtri propriis dirimenda. Neque enim

ius

ius ſeudale Longobardicum, ob inſignem, quae Status Imperii atque Italiae Vaſallos intercedit, differentiam, iis applicari poteſt, praeterquam quod vulgo in ſubſidium illud admittere velint, deficientibus legibus domeſticis. d) Verum nec iuris naturae hic minor erit auctoritas. Vti enim ambiguum eſſe nequit, ipſas quoque leges Imperii feudales ex eo interpretari debere atque illuſtrari; ita etiam, ſi vel maxime leges illae deficiant, magis tamen eſt, vt ad ius naturae et Gentium, principium quippe illud omnis iuris commune, quam ad iura peregrina, recurramus, idque in ſubſidium vocemus, quum vel illi, qui iuri feudali Longobardico non omnem hoc caſu vſum denegandum putant, fateri cogantur, id locum habere non poſſe, niſi quatenus ſtatui Imperii R. G. et conditioni Principum et Statuum noſtrorum conueniat. Qua quidem limitatione admiſſa, praeter ipſa iuris feudalis naturalis principia atque axiomata, vix quidquam remanſurum putamus ex omni iure Longobardico, quod ad negotia Statuum feudalia applicari poſſit.

a) Conf. SPENER. *iur. publ.* L. II. c. IX. P. III. p. 83. ſeqq.

b) Vid. PFEFFINGER, *ad* VITRIAR. L. III. tit. 15. §. 10. not. a. (3) T. III. p. 1132. ſeqq.

c) Vid. SPENER. L. I. c. XII. §. 8. not. a. p. 384. P. I.

d) Conf. omnino SPENER, *all. loc.* §. 8. et 9. p. 383. ſqq. P. I. et L. II. c. IX. p. 83. ſeqq. P. III. Add. GEBH. CHR. BASTINELLER. *de praeiudicio Principum ex abuſu iur. feud. Longobard.* Wittenb. 1727.

§. XIV.

Digitized by Google

§. XIV.

CONCLVSIO.

Haec ſunt, quae, pro demonſtrando iuris naturae in iure I. R. G. publico vſu, in medium proferre viſum fuit. Quae ita omnino comparata eſſe, confidimus, ex quibus appareat, non ſubſidii tantum loco in iure publico cenſeri poſſe ius naturae, ſed verum potius eiuſdem principium conſtituere. Quam maxime igitur iuris huius ſtudium ei commendandum erit, cui ſolidior iuris publici notitia curae cordique eſt. Hoc demum duce, atque hiſtoria patria comite, in adyta legitimae huius ſcientiae penetrare poterit, profligatis, quae eum in deuia auertere poſſent, praeiudiciis atque erroribus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Google